

VERSLAG

VAN BESPREKING

Conceptnotulen van de 31ste besluitvormende vergadering van de Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland

DEELNEMERS

de heren A. Adamse,
F. Appel, J.W. Bakker,
J. de Borst, J.P.T. Caris,
R. van de Geijn,
S. de Graaf,
T. Hogendoorn, mevrouw
H.C. Klavers (voorzitter),
de heren A.H.R. Leijten,
C.A.A.A. Maenhout,
mevrouw E.C. Marcusse,
de heren J. Nieuwenhuis,
J. van Olst, R.T. Oost,
mevrouw J. J. Ottens, de
heer M.J. Riepma,
mevrouw R. Rijs,
mevrouw
A.J.M. Schelwald-van der
Kleij, de heer W. Slob
(secretaris-directeur),
mevrouw
M.C.T. Sloodman-
Claassen, de heren
N.N.M. van Staveren,
T.L.F.M. Vereijken en
H. Zwaaf.

AFWEZIG

de heren W. Herrebrugh,
A. Kolmer en E. Rehorst.,

OPGEMAAKT DOOR

mevrouw H.W.M.
Greidanus-Ensink

AFSCHRIJF

Deelnemers

1. OPENING

De voorzitter heet de aanwezigen welkom en opent de besluitvormende vergadering waarin de fracties hun algemene beschouwingen houden en de begroting 2019 vaststellen.

Er is bericht van verhindering ontvangen van de heren Herrebrugh, Kolmer en Rehorst. Daarmee zijn er 22 AV-leden aanwezig.

2. GELEGENHEID TOT INSPREKEN

Er hebben zich geen sprekers gemeld.

3. VASTSTELLING AGENDA

De voorzitter maakt excuses voor het extra ingekomen stuk dat te elfder ure toegevoegd is op iBabs. Het betreft een afschrift van de brief van LTO Nederland en VBNE aan het Uniebestuur.

De antwoorden op de technische vragen zijn vrijdag toegevoegd op iBabs. De voorzitter inventariseert de woordmeldingen bij het hamerstuk en de stukken ter kennisname.

4. SCHRIFTELIJKE MEDEDELINGEN VAN HET COLLEGE VAN DIJKGRAAF EN HEEMRADEN

De voorzitter geeft aan dat er twee mededelingen zijn: 1. de uitspraak van de Hoge Raad over de toepassing tariefdifferentiatie wegen en 2. Prognose jaarresultaat.

Heemraad de heer Maenhout licht toe dat de 3^e prognose van het jaarresultaat 2018 een positief beeld schetst. Ten opzichte van de primitieve begroting is er een voordeel van € 2,7 miljoen; minder uitgaven en meer belastinginkomsten. Bij de 2^e prognose was al gesignaleerd dat het die kant op ging en dat is met deze 3^e prognose nog duidelijker geworden.

Oorzaken zijn voor een deel de eigen interne organisatiekosten, er zijn minder kapitaalslasten en de centrale budgetten (inflatie en onvoorzien) zijn minder uitgeput. Ook het uitstellen van het stortsteen levert een paar ton op.

Het beeld van het college is dat het bij de belastinginkomsten een stuk beter gaat, ze gaan van € 72,4 miljoen (primitief) naar € 73,6 miljoen; een verschil van € 1,2 miljoen. Het belangrijkste effect daarvan is dat het waterschap opgeteld € 700.000,- meer aan zuiveringsheffing bedrijven zal ontvangen; € 200.000,- uit vorige jaren en € 500.000,- dit jaar. Daaruit blijkt dat GBLT er hard aan werkt om binnen te halen wat binnen moet komen. Misschien is er ook een relatie met de discrepantie.

Het positieve resultaat betekent dat er niet uit de egaliseringsreserve geput hoeft te worden. De Algemene Vergadering (AV) moet wel beseffen dat een belangrijk deel van deze meeropbrengst of minder uitgaven een incidenteel effect is.

2018 was een droog jaar en het college verwacht dat dit jaar ook bespaard zal worden op de energiekosten.

De heer Van Olst reageert dat het volgens hem niet besparen is, maar niet hoeven uitgeven.

Hij hoort over € 200.000,- uit vorige jaren en € 500.000,- van dit jaar. Is die € 500.000,- mogelijk structureel?

Heemraad Maenhout antwoordt dat daarover op dit moment nog geen zekerheid te geven is. Die € 200.000,- van vorige jaren lijken incidenteel. De komende maanden wordt dit verder uitgezocht.

Hij noemde niet voor niets de relatie met de discrepantie, het verschil tussen de i.e.'s en de v.e.'s. Dat vraagt ook nader onderzoek.

Hij denkt dat de AV en het college blij kunnen zijn met deze effecten.

5 BESLUITVORMEND, TER BESPREKING

5.A AANGEPAST VOORSTEL TOT WIJZIGING BELASTINGSTELSEL WATERSCHAPPEN

De heer Zwaaf merkt op dat de Algemene Waterschapspartij in grote lijnen akkoord kan gaan met het collegevoorstel. Ware het niet dat de fractie een voorstel kreeg van de fractie Ongebouwd voor een verscherping van dit collegevoorstel. Dat had te maken met het uitstel van de aanpassing van het belastingstelsel en de begrenzing daarvan.

De Algemene Waterschapspartij is van mening dat er dringend een nieuw stelsel nodig is. En dat niet alleen afstel, maar ook verder uitstel ongewenst is. Anders zitten de waterschappen mogelijk over vijf jaar nog met dit huidige stelsel opgescheept.

De Algemene Waterschapspartij heeft landelijk bekendgemaakt dat ze niet alleen een forse verlaging van de belastingdruk voor natuur wil, maar dat natuur geheel wordt vrijgesteld. Dat is afgesproken in het landelijke congres. Wat de Algemene Waterschapspartij betreft hoeft natuur in de nieuwe situatie geen belasting meer te betalen. In dit licht wil de Algemene Waterschapspartij zich niet binden aan het onderbrengen van natuur bij ongebouwd. Dat betekent dat de partij van mening is dat het eerlijker is de kosten van natuur om te slaan over alle belanghebbenden. Dus niet alleen over de ingezetenen, maar ook over ongebouwd. De categorie natuur moet ook de culturen van ongebouwd die een aanslag plegen op de natuur compenseren. Dus moet ook de categorie ongebouwd een bijdrage leveren aan een gezonde natuur. De samenstelling van de commissie moet evenwichtig zijn. Er moet voor gewaakt worden dat de ene belanghebbende een grotere stem heeft dan de andere. De fractie heeft het gevoel dat in dit proces de ene belanghebbende belangrijker is dan de andere belanghebbende. Daarom moet goed worden gekeken naar de leden van de in te stellen commissie zodat er een zo breed mogelijk draagvlak is.

De Algemene Waterschapspartij heeft daartoe twee amendementen in concept voorbereid. Het 1^e amendement heeft al voldoende ondersteuning. Bij het 2^e amendement moet die ondersteuning blijken uit de discussie die straks gevoerd zal worden.

De voorzitter begrijpt dat de heer Zwaaf twee amendementen wil indienen.

De heer Zwaaf bevestigt dat, maar het 2^e amendement kan hij nog niet indienen omdat daarvoor nog geen voldoende ondersteuning is.

De heer Hogendoorn hoort de heer Zwaaf zeggen dat de kosten van natuur moeten worden neergelegd bij alle belanghebbenden, dus ook bij ongebouwd. Geeft hij daarmee aan dat die kosten worden uitgespreid over alle categorieën of over de ingezetenen?

De heer Zwaaf antwoordt dat hij bedoelt over alle categorieën.

De heer Adamse hoort dat ook de categorie ongebouwd moet meebetalen. Geldt dat ook voor de categorie gebouwd?

De heer Zwaaf antwoordt dat het uiteraard ook geldt voor de categorie gebouwd.

De voorzitter vraagt of de Algemene Waterschapspartij tegelijkertijd zegt dat de commissie daar ook nog wijze woorden over gaat zeggen. Of wordt gezegd dat er voor die commissie maar één uitkomst mogelijk is?

De heer Zwaaf antwoordt dat voor de Algemene Waterschapspartij dat laatste het geval is, maar dat natuurlijk niet kan eisen.

Mevrouw Marcusse wil zich beperken tot een reactie op het voorliggende voorstel van de Unie.

De fractie Bedrijfsgebouwd is van mening dat het nieuwe belastingstelsel noodzakelijk is. Het draagvlak hiervoor is groot, het gevoerde proces is uitstekend en de planning voortvarend.

De basisgedachte van het nieuwe stelsel is het profijtbeginstel watersysteemheffing (de kostenveroorzaker betaalt zuiveringsheffing, de vervuiler betaalt verontreinigingsheffing) goed toe te passen en dat het stelsel ook actualiteiten en regionale verschillen in zich kan opnemen.

De afgelopen periode is gebleken dat hiertoe een aantal wezenlijke zaken nader uitgezocht moeten worden, doorgerekend moeten worden en vervolgens moeten worden geïntegreerd in het geheel. Dit kost tijd en dat is in dit gehele

proces om te komen tot een robuust stelsel geen overbodige luxe volgens de fractie.

Punt 2 van het collegevoorstel, dat hierdoor van uitstel geen afstel moet komen, lijkt de fractie in dit licht een overbodig beslispunt. Is er reden te denken dat zorgvuldigheid kan leiden tot afstel?

Wat betreft het 1^e punt van het voorstel (het Unievoorstel steunen en instemmen met nadere studies) is de fractie Bedrijfsgebouwd van mening dat het verstandig is de tijd te nemen om te komen tot een robuust stelsel. De vraag is of, gezien de complexiteit, een halfjaar voldoende is en of het mogelijk is twee onderwerpen eruit te lichten zonder dat de mogelijke oplossingen de overige beïnvloeden. Het belastingstelsel is immers een samenhangend geheel. Gezien de goede aanpak tot op heden, heeft de fractie er in principe vertrouwen in dat de voorgestelde vervolgstudies en verdieping in wisselwerking tot elkaar en tot het geheel blijven worden gezien. De hoofdlijn van het amendement van de fractie Ongebouwd is dat deze een zorgvuldige werkwijze wil borgen. Dit is het moment om het waterschapsstelsel voor de lange termijn zeker te stellen en ook het draagvlak hiervoor.

De fractie Bedrijfsgebouwd wacht de bijdragen van de andere fracties en de beantwoording in eerste termijn af.

De heer Caris wil graag bij drie punten stilstaan: de procedure, de diffuse verontreiniging en de samenstelling van de commissies.

De fracties Water, Wonen en Natuur en Natuurterreinen steunen het voorstel op de inhoudelijke punten. Ze hebben echter vragen over de procedure.

Wat betekent het voorlopige instemmen dat in deze procedure wordt voorgesteld? De AV weet immers niet wat de uitkomsten zullen zijn van de twee commissies. Uitkomsten die repercussies kunnen hebben voor de onderdelen waarvoor nu draagvlak lijkt te zijn.

Bovendien zal een integrale afweging moeten plaatsvinden door de nieuwe besturen. In hoeverre worden zij door dit procedurevoorstel gehinderd in het maken van een echt integrale afweging? De fracties zitten wat met de interpretatie, met wat wordt gezegd met "voorlopig instemmen". Hoe verhoudt voorlopig instemmen zich tot de integrale afweging? Ze horen graag de reactie van het college daarop.

In vorige woordvoeringen hebben de fracties Water, Wonen en Natuur en Natuurterreinen al aangegeven dat ze voorstander zijn van het belasten van diffuse bronnen. Dat heeft het helaas niet gehaald in de CAB en ook niet in het Unievoorstel. De realisatie (de vervuiler betaalt) gaat nu plaatsvinden via de route van het profijtbeginnsel.

Op 25 september 2018 heeft de fractie Water, Wonen en Natuur daarvoor een motie ingediend (De vervuiler betaalt) om op dit punt meer helderheid te krijgen. De fractie is er blij mee dat die opdracht nu wordt weggezet in een bestuurlijke commissie. Wel ziet ze graag dat in de opdracht aan de commissie expliciet wordt opgenomen dat ze, met het oog op de beperking van de diffuse bronnen, concreter aangeeft hoe de kosten van mitigerende maatregelen landen bij de vervuiler c.q. de kostenveroorzaker.

Beide fracties zien het voorstel van de commissies met belangstelling tegemoet. De samenstelling van de commissies heeft een belangrijke invloed op de uiteindelijke uitkomsten. Belangrijk is dat de bestuurlijke commissie recht doet aan bestuurlijke verhoudingen binnen de waterschapsbesturen. In de eerdere commissie was Water Natuurlijk niet vertegenwoordigd, terwijl dat wel de grootste waterschapspartij is. Dat ziet Water, Wonen en Natuur nu graag anders.

Als het gaat om de stakeholders en de commissie natuur, vinden de fracties Water, Wonen en Natuur en Natuurterreinen het van belang dat niet alleen de direct belanghebbenden, maar juist een breed maatschappelijk veld een bijdrage kan leveren.

Beide fracties vinden dat de reductie bij de categorie natuur verdeeld moet worden over alle categorieën. Het amendement dat daarvoor de vorige keer is ingediend heeft het toen niet gehaald.

De fracties Water, Wonen en Natuur en Natuurterreinen wachten de bijdragen van de andere fracties en de reactie van het college af.

De heer Adamse geeft aan dat de fracties Werk aan Water en Ongebouwd van mening zijn dat er in het huidige belastingstelsel, gebaseerd op waardebepaling, onvolkomenheden zitten die slechts met knoppen als inwonerpercentage en tariefdifferentiatie te sturen zijn. Dat is mager. Met

kunst en vliegwerk zijn de waterschappen er de afgelopen jaren wel in geslaagd steeds een verdeling te vinden. Haast is daarom niet geboden. Beide fracties zijn voorstander van een nieuw systeem, mits transparant, duidelijk, eerlijk en uitlegbaar op landelijk niveau en met voldoende mogelijkheden om daar waar nodig op individueel waterschapsniveau bij te sturen.

Het nieuwbouw belastingstelsel heeft zeker goede elementen in zich, zeker betreffende de zuivering, maar ook onzekerheden, die vooral in het watersysteem zitten. Die onzekerheden moeten worden omgezet in zekerheden alvorens in te stappen. Beide fracties kunnen nu niet het voorstel van de Unie steunen in de hoop dat twee commissies van experts of wijze mannen en vrouwen midden volgend jaar uitsluitsel geven over die onzekerheden. De onduidelijkheden die wel of niet opgelost gaan worden, moeten immers een coherent onderdeel vormen van de hele nieuwbouw belastingwatersysteem. Als uit de onderzoeken nieuwe feiten komen die het aanpassen van andere onderdelen noodzakelijk of gewenst maken, dan kan dat niet meer, want het overige deel is dan immers al goedgekeurd. Dat is vooruitlopen op de zaken en dat is niet nodig en wat de fracties Werk aan Water en Ongebouwd betreft ook niet gewenst.

Ja, ze vinden het de moeite waard om verdere nieuwbouw een kans te geven door commissies aan het werk te zetten met BBP's en kosten voor de natuur. Nee, ze vinden het niet nodig en zelfs ongewenst om nu al het overige deel van het voorstel van de CAB (Commissie Aanpassing Belastingstelsel) te steunen. Daartoe dienen de fracties Werk aan Water en Ongebouwd een amendement in met twee aanvullingen op het voorstel: 1. De commissies een ruimere opdracht te geven door hun bevindingen in te laten bedden in het geheel van de nieuwe systematiek en 2. Het aandringen op een bredere vertegenwoordiging van belanghebbenden in de commissies omdat een samenstelling die te eng gebaseerd is op externe experts niet tot het beoogde draagvlak zal leiden. Om het haastige karakter uit het voorstel te halen, wordt daarnaast voorgesteld om bij het tweede gedachtestreepje het woord "dringende" weg te halen.

Wat betreft het voorstel in het amendement om bij het eerste gedachtestreepje het woord "voorlopig" toe te voegen, heeft de voorzitter de heer Adamse erop gewezen dat dit al staat in het Unievoorstel. In het amendement kan dat vervallen.

De heer Zwaaf dient het amendement van de Algemene Waterschapspartij in.

De voorzitter leest het amendement (A1) voor:

Amendement 'uitstel, maar zeker geen afstel'

De Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland in vergadering bijeen op 27 november 2018

Agendapunt: 5a Aangepast voorstel tot wijziging belastingstelsel waterschappen

Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:

De huidige tekst van het voorstel luidt:

2e gedachtestreepje: Het belastingstelsel dringende aanpassing behoeft en dat van uitstel dus geen afstel mag komen.

Het voorstel is de tekst als volgt te wijzigen:

2e gedachtestreepje: Het belastingstelsel dringende aanpassing behoeft, dat wij akkoord gaan met uitstel tot december 2019, maar dat er geen verder uitstel en zeker dus geen afstel mag komen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting:

De besluitvorming in onze AV over de nieuwe kostentoedelingsverordening heeft nog eens goed duidelijk gemaakt hoezeer we tegen de grenzen van de wettelijke regels lopen.

Met de huidige planning is het wellicht mogelijk om de nieuwe regelgeving in de volgende bestuursperiode in te voeren. Uiterlijk in het eerste jaar van de daaropvolgende bestuursperiode moet de kostentoedelingsverordening opnieuw worden vastgesteld. Het is zaak te voorkomen dat het dan zittende bestuur met hetzelfde ontoereikende belastingstelsel wordt geconfronteerd.

De voorzitter constateert dat het amendement is ondertekend door de heren Zwaaf, Caris en Van Olst. Daarmee maakt het amendement onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer Adamse dient het amendement van de fracties Werk aan Water en Ongebouwd in.

De voorzitter leest het amendement (A2) voor:

Amendement "Integrale afweging bij herziening belastingstelsel"

De Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland, in vergadering bijeen op dinsdag 27 november 2018

Agendapunt 5.a Aangepast voorstel tot wijziging belastingstelsel waterschappen

Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:

De huidige tekst van het voorstel luidt:

Richting de Unie van Waterschappen aangeven dat:

- Waterschap Zuiderzeeland het Unie-voorstel steunt en instemt met twee nadere studies over de BBP-systematiek en de bijdrage van natuur aan de kosten van het watersysteembeheer;
- het belastingstelsel dringende aanpassing behoeft en dat van uitstel dus geen afstel moet komen.

Het voorstel is de tekst als volgt aan te vullen:

Richting de Unie van Waterschappen aangeven dat:

- Waterschap Zuiderzeeland het Unie-voorstel steunt en instemt met twee nadere studies over de BBP-systematiek en de bijdrage van natuur aan de kosten van het watersysteembeheer;
- *Zuiderzeeland verzoekt de commissies die de hierboven genoemde studies gaan verrichten, na beoordeling van de benoemde onderwerpen een brede visie te geven op het voorstel als geheel en de te bestuderen onderdelen in hun samenhang met het voorstel gaan beoordelen. Dit betekent dat de commissie een ruimere opdracht moet worden meegegeven derhalve, dan louter het onderzoeken van een betere uitlegbaarheid op enkele punten;*
- *Zuiderzeeland de Unie oproept tot een goede vertegenwoordiging van belanghebbenden in de commissie die aan het werk gaat. Bij de samenstelling van de commissie dienen leden gekozen te worden die nadrukkelijk bijdragen aan draagvlak van de uitkomst van de onderzoeken;*

Het voorstel is het woord 'dringende' te schrappen in het tweede punt van het voorstel:

- het belastingstelsel ~~dringende~~ aanpassing behoeft en dat van uitstel dus geen afstel moet komen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting:

- Het gebiedsmodel heeft nog geen draagvlak als basis voor de watersysteem heffing;

- Het voorstel van de Unie voor "Nieuwbouw" van de watersysteemheffing is een zeer ingrijpende, met grote gevolgen voor belastingbetalers;
- Het is in de regel onverstandig om oude schoenen weg te gooien voordat er nieuwe zijn aangeschaft;
- We een integrale afweging in december 2019 niet in de weg willen zitten met voorlopige beslissingen die nu niet nodig zijn voor voortgang in het proces.

De voorzitter constateert dat het amendement is ondertekend door de heer Adamse, mevrouw Sloodman, de heer Riepma en de heer Hogendoorn. Daarmee maakt het amendement onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer Zwaaf vraagt de heer Adamse hoe hij het amendement moet lezen. Gaat het over het feit dat Ongebouwd de ruimte wil hebben om uiteindelijk te kunnen zeggen dat ze dit niet wil. Dat er ruimte komt in de tijd als er onderdelen zijn die LTO of Ongebouwd niet welgevallig zijn. Hoeveel ruimte zit er in dit amendement om dat te kunnen doen? Of zit er geen ruimte in? De heer Adamse antwoordt dat er altijd ruimte in zit zolang de belastingwet niet door de Tweede Kamer is. De wens is alleen dit stap voor stap te doen, om de besluitvorming breed te houden, dus geen salamitactiek toe te passen, niet het gevoel te krijgen van een vis die in een fuik zwemt waar hij niet meer uit kan.

Het waardenmodel dat er nu is, is tientallen jaren meegegaan maar moet verbeterd worden. Voorlopig ligt een gebiedsmodel voor. Dat model lijkt op een aantal onderdelen zeker een verbetering te zijn, maar de indieners voelen er niet zoveel voor om stapje voor stapje in een fuik te zwemmen. Ze hebben liever dat er straks één belastingvoorstel ligt waarvan iedereen zegt dat het inderdaad een verbetering is. Daarom stellen ze voor de twee commissies een bredere opdracht mee te geven, om niet alleen naar de BBP-systematiek te kijken of naar hoe de kosten van natuur verdeeld moeten worden. Misschien moeten natuur en ongebouwd wel apart blijven. Het lijkt verstandig de ruimte te houden tot iedereen er goed naar gekeken heeft en er voldoende draagvlak is.

De voorzitter hoort de heer Adamse in zijn toelichting spreken over commissies (meervoud), in het amendement staat commissie (enkelvoud). Is daar waar commissie staat bedoeld commissies?

De heer Adamse bevestigt dat beide commissies bedoeld is.

De voorzitter geeft aan dat dit wordt aangepast in het amendement (2^e en 3^e aandachtsstreepje).

De heer De Borst heeft een vraag voor de heer Adamse naar aanleiding van de toelichting bij A2. In het 2^e aandachtsstreepje staat "... ingrijpende, met grote gevolgen voor de belastingbetalers".

In september 2017 lag in de AV-vergadering een voorstel voor over discrepantie. De C3-fracties hebben daarmee ingestemd omdat het ging om een rechtmatige, gelijkmatige en eerlijke verdeling van de kosten.

Datzelfde thema komt ook hier naar voren. Is de heer Adamse bang dat, als het amendement niet wordt aangenomen, er inderdaad sprake is van een onrechtmatige en niet-eerlijke kostenverdeling?

De heer Adamse antwoordt dat hij onrechtmatig moeilijk kan duiden, dat is een juridische term. Niet-eerlijk is subjectief, daar kan hij weinig mee. Hij kan zich wel voorstellen dat het wordt gevoeld als oneerlijk. Bij bepaalde waterschappen gaan met de huidige voorstellen bij sommige categorieën tariefverschuivingen van tientallen, honderden of wellicht zelfs duizend procent plaatsvinden. Wil dat niet als oneerlijk betiteld worden, zal dat heel goed uitgelegd moeten worden. Zonder goede toelichting, goede argumenten kan dat heel snel als oneerlijk gezien worden.

De heer De Borst reageert dat hij ook het woord onrechtvaardig heeft genoemd. Hoe kijkt de heer Adamse daartegen aan?

De heer Adamse antwoordt dat als het heel goed beargumenteerd kan worden iedereen daar begrip voor kan hebben, het zal zien als vervelend, maar rechtvaardig. Zolang dat niet het geval is, zal het als onrechtvaardig gezien en gevoeld worden.

De heer Caris heeft uit de woordvoering begrepen dat het woord "voorlopig" bij het eerste gedachtestreepje zou vervallen.

De heer Adamse reageert dat het woordje "voorlopig" doorgehaald is in het amendement dat ingediend is. In de kopie die uitgedeeld is, is dat nog niet gebeurd.

De heer Caris begrijpt dat daarmee in het amendement (A2) het eerste gedachtestreepje vervalt, de tekst is dan gelijk aan het collegevoorstel. Dan het tweede gedachtestreepje. Hij krijgt het gevoel dat het weer een nieuwe CAB betekent. Hoe breed of smal is deze opdracht?

De heer Adamse antwoordt dat onderdelen van wezenlijk belang zijn voor het geheel. Een onderzoek naar het onderdeel BBP-systematiek, naar hoe die toe te passen en hoe die bij de verschillende waterschappen gaat uitpakken, is een zodanig wezenlijk onderdeel dat het ertoe kan leiden dat het werk misschien opnieuw gedaan moet worden. Hij kan zich dat voorstellen. Maar het is niet zo dat deze commissie het werk van de CAB van de afgelopen twee jaar opnieuw gaat doen. De CAB heeft dat zeer integer gedaan, dat werk ligt er als basis om een deel daarvan te onderzoeken.

Heemraad de heer Maenhout gaat in op het proces en de voortgang daarvan. Iedereen heeft geconstateerd dat het een moeizaam proces is. Misschien is dat ook wel goed, het moet zorgvuldig gebeuren. Een belastingsysteem is er niet voor een jaar maar voor de lange termijn.

Het huidige belastingsysteem is er sinds 2009, is negen jaar meegegaan. De AV van Zuiderzeeland heeft kunnen constateren dat het steeds harder is gaan knellen.

Het resultaat van het onderzoek van de CAB is uitgebreid besproken in de AV, technisch en in toelichtende sfeer. De conclusie van het college was dat deze AV heel breed voelde, met alle plussen en minnen, dat het nieuwe stelsel een verbetering is, dat daar behoefte aan is, dat Zuiderzeeland er iets mee kan. Vanuit Zuiderzeeland zijn enkele reacties op het voorstel van het Uniebestuur aan de Unie gestuurd. Het Uniebestuur heeft er half oktober over gesproken en toen bleek dat de waterschappen heel verschillend op het Unievoorstel gereageerd hebben. Van bijna helemaal voor tot faliekant tegen. Dat levert een moeilijke situatie op. Hoe komen de waterschappen tot een beter belastingsysteem met opmerkingen als "rechtvaardig", "eerlijk", "profijtbeginnsel", enz. Heemraad Maenhout meent dat de Unie vanaf een jaar geleden tot december dit jaar een heel zorgvuldig proces heeft gekozen.

Gezegd is dat, daar waar er breed binnen de waterschappen problemen zijn, zorgen geuit worden, die nader onderzocht worden. Die zorgen/problemen gingen over de natuur en ook over de BBP-systematiek voor het watersysteem. Er was breed steun voor de voorstellen voor de zuiveringsheffing. Het totaal van belastingen moet in een samenhangend systeem bekeken worden.

Half december gaat het Uniebestuur er opnieuw over praten. Het college zal het Uniebestuur schriftelijk input geven voor de bespreking in de Ledenvergadering en in de CBCF. De Ledenvergadering zal daar haar voordeel mee doen. Heemraad Maenhout hoopt dat er twee commissies uit komen, een commissie van wijzen voor hoe om te gaan met de extreme verhoging van de natuurtarieven en een breed samengestelde commissie die kijkt hoe de BBP-systematiek gaat uitpakken, of dat aanpassingen vergt of niet.

Heemraad Maenhout gaat in op de besluitvorming.

De AV van Zuiderzeeland gaat vandaag een besluit nemen. Het college geeft dat besluit mee richting de Ledenvergadering van de Unie en de CBCF. Hij zal in de CBCF dat besluit nog mondeling toelichten, vertellen welke gevoelens binnen deze AV spelen. Er komt ook een schriftelijke reactie.

Alle andere twintig waterschappen hebben natuurlijk ook hun inbreng.

Door de tijd te nemen en zaken zorgvuldig te laten uitzoeken tot juni 2019 komt er een goed beeld en kunnen de waterschappen hopelijk tot een eensluidend standpunt en tot een goed en gedragen belastingstelsel komen.

Dan de opmerkingen. De heer Zwaaf wil de categorie natuur geheel vrijstellen, de kosten van natuur laten betalen door alle belanghebbenden. Heemraad Maenhout neemt die opmerking voor kennisgeving aan, hij zal in de CBCF die boodschap meegeven, maar op dit moment kan Zuiderzeeland daar niet veel meer mee dan al gedaan is. De commissie van wijzen gaat erover praten.

Mevrouw Marcusse noemde de zorgvuldigheid, vroeg of een halfjaar wel voldoende is om die twee commissies hun werk te laten doen. Andere fracties zeggen juist dat tempo nodig is. Ook die boodschap wordt meegegeven.

Wat houdt voorlopig instemmen in, vroeg de heer Caris. Heemraad Maenhout reageert dat in december 2019 binnen de Unie de ultieme besluitvorming plaatsvindt. Medio 2019 zal er gesproken worden over wat uit de onderzoeken van de twee commissies is gekomen en wat daarmee gedaan zal worden. Vandaar dat Zuiderzeeland richting de Unie zegt dat het waterschap voorlopig instemt.

De AV van Zuiderzeeland vindt dat zo'n commissie breed samengesteld dient te zijn. De AV wil dat er uit de commissie die gaat kijken naar de BBP-systematiek ook een voorstel komt dat een breed draagvlak heeft. Wat betreft de commissie die naar de kosten van natuur gaat kijken, kan de AV erop rekenen dat het Uniebestuur zal zorgen voor een goede samenstelling en dat ook de stakeholders worden betrokken.

De fractie Ongebouwd maakt zich zorgen over wat eruit gaat komen, begreep heemraad Maenhout uit de woorden van de heer Adamse. Hij vraagt zich af of de fractie zich daar op dit moment zorgen over moet maken. De waterschappen hebben de ruimte gekregen om -15%-punten en +15%-punten af te wijken van het percentage dat er staat voor de ingezetenen. Hij heeft vertrouwen in de democratie en in de democratische besluitvorming. Hij denkt niet dat er van het ene op het andere jaar veranderingen in de belastingaanslagen voor de verschillende categorieën zullen zijn.

Heeft het college behoefte aan dit amendement? Heemraad Maenhout denkt dat daarover genuanceerd wordt gedacht. In juni 2019 komt er nog een besluitvormingsmoment en voordat het definitieve voorstel in de Ledenvergadering komt, is er ook nog een beslismoment. De waterschappen krijgen in de tussentijd ook nog allerlei rapporten. Het lijkt hem dan niet nodig daar vandaag een amendement over aan te nemen. Zuiderzeeland is een van de 21 waterschappen, zijn advies aan de AV is het voorstel te laten zoals het nu is.

Tweede termijn

De heer Appel heeft met enige verbazing geluisterd naar de inbreng van de fracties. Heemraad Maenhout heeft hem volstrekt overtuigd dat dit moet doorgaan, dat haast geboden is. Het belastingstelsel is volstrekt verouderd. Er volgen nog een aantal stappen, heeft de heemraad toegelicht. 50PLUS is ervoor om zo snel mogelijk door te gaan.

De heer Adamse is ook overtuigd door de heemraad, die sprak over het totaal aan belastingen in een samenhangend geheel bekijken. Dat is ook het 1^e punt van het amendement dat Ongebouwd heeft ingediend. De fractie wil daar zeker van zijn, vertrouwen is goed, maar controle is beter. Dat samenhangend bekijken is het oogpunt van het amendement.

Verder zei de heemraad dat het belangrijk is dat de commissie heel breed samengesteld wordt om draagvlak te creëren. Dat is het 2^e punt van het amendement.

De fractie Ongebouwd heeft natuurlijk vertrouwen in de democratie, misschien wel meer dan wie dan ook. Vertrouwen in bestuurders elk moment van de tijd op elke plek in het land, is er wellicht wat minder. Dat wat je voor kunt bereiden, voor kunt zijn, wil de fractie graag doen. Daarvoor zit hij in dit bestuur als bestuurslid.

De heer Zwaaf vraagt de heer Adamse of hij het amendement handhaaft.

De heer Adamse antwoordt dat het amendement steeds meer steun krijgt. Hij zal het handhaven.

De heer Caris trekt uit de beantwoording van de heemraad de conclusie dat Water, Wonen en Natuur inhoudelijk steunde en steunt wat wordt voorgesteld. Ook de planning wordt gesteund. De fractie steunt ook amendement A1 om dat tempo erin te houden. De fractie Water, Wonen en Natuur steunt niet de procedure van voorlopige besluitvorming. De term die de fractie nuttigt, is zeggen dat ze zich er inhoudelijk in kan vinden, maar dat ze het parkeert tot ze de uitkomsten krijgt van de commissies. De fractie wil nu geen voorlopig besluit nemen.

De voorzitter stelt dat dit feitelijk betekent dat Water, Wonen en Natuur niet instemt met het voorstel van het college.

De heer Caris bevestigt dat Water, Wonen en Natuur er niet mee instemt zoals het er nu ligt.

De voorzitter hoort dat Water, Wonen en Natuur amendement A1 steunt. Realiseert de fractie zich wat er dan gebeurt? Als ze dat amendement steunt, stemt ze wel in met het collegevoorstel.

De heer Caris reageert dat hij dat niet zo ziet.

De voorzitter licht toe dat het amendement het meest verstrekkend is, dat geeft aan dat er alleen iets veranderd moet worden wat betreft afstel. Het amendement verandert alleen het 2^e gedachtestreepje van het collegevoorstel. Met het 1^e gedachtestreepje wordt dan akkoord gegaan.

Het amendement doet een voorstel voor wijziging van alleen het 2^e gedachtestreepje van het collegevoorstel. Het 1^e gedachtestreepje blijft onveranderd in het amendement van de AWP. Daarmee wordt dus ingestemd. De heer Caris geeft aan dat Water, Wonen en Natuur het amendement dan niet kan steunen.

De heer Oost vraagt zich af of, als de steun wordt ingetrokken, het amendement wel ingediend kan zijn.

De voorzitter stelt dat de heer Caris het amendement meeondertekend heeft, maar nu de steun intrekt. Dat is een novum, maar het kan wel.

Mevrouw Rijs geeft aan dat, met alle respect voor het werk dat de Unie en de CAB hebben verzet, de fractie Natuurterreinen grote zorg blijft houden. Aan de ene kant is de fractie blij met alle steun die er is om te kijken hoe de gevolgen die er nu voor natuur ontstaan opgelost kunnen worden. Dat wordt erg gewaardeerd. Toch behoudt de fractie haar zorg of het wel terecht is dat natuur en overig ongebouwd samen in één categorie terechtkomen. Het voelt als appels en peren, ze liggen genoeglijk samen op de fruitschaal, maar zijn toch anders. De vraag is of dat alsnog uit het onderzoek van de BBP-commissie naar voren komt. Dan zou toch een wijziging van het gebiedsmodel nodig zijn. Het lijkt haar niet verstandig nu al in te stemmen met een voorlopig voorstel. Ze is ervoor nog even alle opties open te houden zodat er nog veel mogelijkheden zijn.

Mevrouw Marcusse vraagt mevrouw Rijs of ze dus ook niet instemt met het collegevoorstel.

Mevrouw Rijs antwoordt dat die conclusie klopt.

Mevrouw Marcusse stelt dat ze in 1^e termijn al heeft gezegd dat de fractie Bedrijfsgebouwd zorgvuldigheid belangrijk vindt, maar ook tijd en een integrale aanpak.

Tot op heden was het een heel zorgvuldig proces. Uit de beantwoording van de heemraad maakt ze op dat deze discussie goed voor het voetlicht zal worden gebracht. De AV moet daarin vertrouwen hebben. Tot eind 2019 is er nog een jaar te gaan. Mocht onderweg blijken dat het anders is, kan de AV daar alsnog op reageren.

De fractie Bedrijfsgebouwd stemt in met het voorstel.

De heer Zwaaf geeft aan dat de Algemene Waterschapspartij niet kan instemmen met het amendement van de heer Adamse (A2). Dat heeft met name te maken met de twijfels die de heer Adamse zelf zaait in de toelichting wat betreft het gebiedsmodel en het draagvlak daarvoor. De fractie is bang dat er dan in het proces allerlei mogelijkheden aanwezig zijn om het proces te vertragen als het niet bevalt. De fractie vindt dat voorstel geen ondersteuning van het huidige beleid.

Daarom heeft de Algemene Waterschapspartij zelf ook een amendement (A1) ingediend zodat er in ieder geval voortgang in zit. Het woord "voorlopig" begint ineens een vervelend effect te krijgen. De fractie had zich niet gerealiseerd dat het een voorlopig besluit is, ze zag het niet echt als voorlopig, meer als voorlopig gaan we op deze weg voort, maar in feite is het een definitief idee.

De Algemene Waterschapspartij stelt voor dat dit verder geen vertraging meer ondervindt, dat daarmee ook de voortgang niet wordt gefrustreerd. In die zin zijn de woorden van heemraad Maenhout geruststellend. De fractie is het met de heer Appel eens: niet verder zeuren maar gewoon doorgaan. Het amendement A1 is ondersteuning van het beleid.

Heemraad de heer Maenhout gaat in op "voorlopig". In overeenstemming met de voorstellen en het proces wordt in december 2019 definitief besloten over deze belastingvoorstellen. De waterschappen zijn nu op weg daarnaartoe, op basis van de informatie die ze gehad hebben en geleverd hebben. Op de weg daarnaartoe gaat Waterschap Zuiderzeeland in overeenstemming met dat voorstel twee zaken aangeven, dat de AV van Zuiderzeeland instemt met nadere studies en dat de AV van Zuiderzeeland vindt dat het belastingstelsel

aanpassing behoeft en dat er geen uitstel mag zijn. Dat is wat de AV vanmiddag beslist.

Het woord voorlopig duidt erop dat pas in december 2019 definitief beslist kan worden over dit belastingstelsel. Niets anders. Heemraad Maenhout begrijpt de reacties van verschillende fracties niet goed, dat ze tegen dit voorstel zijn omdat het een voorlopig voorstel is.

De voorzitter merkt op dat de heer Zwaaf expliciet heeft gevraagd of het college amendement A1 ziet als ondersteuning van beleid.

Heemraad de heer Maenhout reageert dat in het 2^e gedachtestreepje van het amendement staat dat Zuiderzeeland akkoord is met uitstel tot 2019, maar dat er geen verder uitstel en zeker geen afstel mag komen. Dat is ook wat in het collegevoorstel staat. Gezegd kan worden dat het amendement ondersteuning van beleid is, maar je kunt je ook afvragen of het niet overbodig is.

De heer Zwaaf brengt in dat er een datum wordt genoemd, hard afgesproken is dat het voor 1 december 2019 gebeurd moet zijn. Met alleen de woorden "verder geen uitstel" blijft er ruimte over om in januari 2020 nog weer tegenover elkaar te zitten.

De voorzitter denkt dat de nadruk zit op "geen afstel". Op elk moment dat wordt geconstateerd dat er nog net niet genoeg draagvlak is, kan iets aan de tijd worden gedaan. Kies je voor een harde datum of voor zorgvuldigheid en draagvlak.

De voorzitter stelt vast dat het amendement van de heer Adamse (A2 Integrale afweging bij herziening belastingstelsel) het meest vertrekend is. Ze brengt amendement A2 in stemming.

Ze constateert dat 6 stemmen voor en 16 stemmen tegen zijn uitgebracht. Het amendement is daarmee verworpen.

De voorzitter brengt het amendement van de heer Zwaaf (A1 Uitstel, maar zeker geen afstel) in stemming.

Ze constateert dat 1 stem voor en 21 stemmen tegen zijn uitgebracht. Het amendement is verworpen.

De voorzitter brengt het collegevoorstel in stemming.

Ze constateert dat 12 stemmen voor en 10 stemmen tegen zijn uitgebracht.

Het collegevoorstel is daarmee aangenomen.

Heemraad Maenhout heeft wel aangegeven dat hij de gevoelens die leven in deze AV zal overbrengen in de CBCF.

De voorzitter stelt vast dat richting de Unie van Waterschappen wordt aangegeven dat:

- Waterschap Zuiderzeeland het Unie-voorstel steunt en instemt met twee nadere studies over de BBP-systematiek en de bijdrage van natuur aan de kosten van het watersysteembeheer;
- het belastingstelsel dringende aanpassing behoeft en dat van uitstel dus geen afstel moet komen.

5.B BELEIDSKADER BEDRIJFAFVALWATER

De voorzitter geeft aan dat de Algemene Waterschapspartij bij dit voorstel de technische vraag heeft gesteld of ook agrarische bedrijven binnen dit kader kunnen vallen.

Mevrouw Ottens merkt op dat de fracties Water, Wonen en Natuur en Natuurterreinen dit een helder beleidskader vinden, met duidelijke instrumenten en criteria. Het kader sluit ook goed aan bij het realiseren van een duurzame waterketen en een maximale inzet op energie en grondstoffen. Dat vinden de fracties belangrijk. Hoewel ze begrijpen dat elke situatie anders is, vragen ze zich wel af of maatwerk in alle gevallen als doel gezien moet worden, zoals in bijlage a (Juridische toelichting bedrijfsafvalkader) wordt gesteld. In de ogen van de fracties is het eerder een middel of instrument om de doelen van het waterschap te bereiken. En stelt de AV niet juist een beleidskader vast om te kunnen vaststellen of het aanhaken van bedrijfsafvalwater generiek aantrekkelijk is?

Hierop volgt een tweede vraag: Is maatwerk ook altijd nodig? Maatwerk vraagt veel personele inzet. Is het ook mogelijk om voor een deel van de bedrijven meer algemene uitgangspunten/afspraken te formuleren? Het waterschap zou daarin duidelijker kunnen maken aan bedrijven, dat het ernaar streeft het bedrijfsafval van (bijna) alle bedrijven te zuiveren onder voorwaarden en tegen een acceptabele prijs. Ingeval een bedrijf daar niet aan kan of wil voldoen, is

maatwerk mogelijk, wanneer dit nadrukkelijk een positief effect heeft op de doelmatige werking van een AWZI.

De genoemde vijf instrumenten hebben in alle gevallen een financiële consequentie. Zodra de instrumenten worden ingezet dient dit te allen tijde ter besluitvorming aan de AV te worden voorgelegd. Alleen wanneer er geen instrumenten worden ingezet en slechts de criteria worden toegepast, zal het college kunnen volstaan met het informeren van de AV.

De fracties Water, Wonen en Natuur en Natuurterreinen kunnen instemmen met het beleidskader bedrijfsafvalwater, omdat hiermee vorm wordt gegeven aan het realiseren van een duurzame waterketen. Ze roepen wel op niet de financiële doelmatigheid van de hele waterschapsorganisatie uit het oog te verliezen bij het inzetten van instrumenten voor maatwerkoplossingen.

De heer Riepma brengt in dat de fracties Ongebouwd en Werk aan Water vinden dat de zuiveringen optimaal moeten kunnen draaien. Bepaalde afvalstromen kunnen een positieve uitwerking hebben op het zuiveringsproces of bij de verwaarding van slib. De inzet van het waterschap met betrekking tot het verwerven van bedrijfsafvalwater mag niet ten koste gaan van de acties met betrekking tot het oplossen van de discrepantie. Het is onacceptabel dat er afvalwater bij de zuiveringen binnenkomt waarvoor geen heffing wordt betaald. Als hierbij ook nog op een doelmatig gebruik van de AWZI ingezet wordt, is hier voordeel te behalen. Waarbij gesteld kan worden dat het waterschap geen zorgplicht heeft voor het bedrijfsafvalwater, dit in tegenstelling tot stedelijk water. Wanneer het zinvol is, kan een bepaald stimuleringsbeleid het waterschap helpen zijn doelen te realiseren. Dit vraagt om duidelijkheid over zorgvuldigheid, transparantie, gelijkheidsbeginsel en precedentwerking. Het is ook van belang dat bij de slibverwerking zowel de afzet als de verwerking van het extra slib dat vrijkomt van het aangeleverde bedrijfsafvalwater wordt meegenomen in een sluitende businesscase. Duidelijk mag zijn dat de verwerking van het bedrijfsafvalwater een extra service is waarvoor een kostendekkend tarief moet worden berekend om de zuiveringsheffing niet extra te belasten.

De fracties Ongebouwd en Werk aan Water gaan akkoord met het collegevoorstel.

De heer Oost stelt dat de C3-fracties kunnen instemmen met dit beleidskader. Het is mooi dat dit kader er is, zodat het college binnen dit kader ook snel kan handelen. Zeker bij bedrijven is dat vaak nodig. De C3-fracties zien dit als een positief beleidskader.

De heer Van Staveren merkt op dat de fractie Bedrijfsgebouwd positief staat tegenover dit voorstel. Dit beleidskader bedrijfsafvalwater schept voor het waterschap ruimte om in voorkomende gevallen van aanbidding van bedrijfsafvalwater keuzes te maken. Keuzes die noodzakelijk zijn omdat het waterschap een wettelijk voorgeschreven zorgtaak heeft voor de verwerking van het watersysteem en stedelijk afvalwater. Wanneer er ruimte is op een AWZI kan deze zuivering ingezet worden voor meer efficiency. Het aanhaken van bedrijven kan de effectiviteit van een AWZI verhogen en de kosten verlagen. En een optimaal draaiende AWZI moet ook het streven zijn van het waterschap. Bij het aanhaken van te veel bedrijven kan de AWZI op een kritische grens komen van te veel aanbod. Welke instrumenten heeft de AV om de optimale werking van een AWZI te kunnen beoordelen? Hoe rapporteert het college straks aan de AV over de efficiency van een AWZI? Volgens de fractie Bedrijfsgebouwd moet bij beleidskaders zoals deze ook opgenomen worden hoe de AV meegenomen wordt in het proces van besluitvorming. Volgens de fractie zijn er in dit beleidskader altijd financiële consequenties.

Heemraad mevrouw Schelwald bedankt de AV voor de positieve en constructieve feedback.

De organisatie en het college zijn blij met dit beleidskader afvalwater. Het geeft het waterschap de mogelijkheid om een extra stap te zetten, die nodig is om de doelmatige werking van de zuiveringen te verbeteren, maar ook om de energie- en grondstoffendoelstelling op dit vlak te kunnen realiseren. Zuiderzeeland gaat dat samen met het bedrijfsleven doen.

Op het moment dat zich een vraag voordoet of er capaciteit is op de zuivering nu en in de nabije toekomst, is het in de eerste plaats aan de organisatie dat te beoordelen en te kijken of het type afvalwater dat wordt aangeboden ook ten goede komt aan de doelmatige werking van de zuivering. Aandachtspunt is dat

daarbij ook rekening wordt gehouden met de slibverwerking en slibafzet. Het college zal daar uiteraard nauw bij betrokken zijn en erop toezien.

De AV krijgt dit terug in verantwoordingsrapportages. Jaarlijks wordt een bedrijfsmonitor opgesteld en ook landelijk wordt vergeleken hoe het zit met de doelmatigheid van de zuiveringen (Waterschapsspiegel). Landelijk gezien doet Zuiderzeeland het heel goed op dat vlak.

Als er investeringen nodig zijn, worden die in ieder geval aan de AV voorgelegd en daarbij wordt ook de financiële doelmatigheid betrokken.

Mevrouw Ottens noemde maatwerk, vroeg of dit in alle gevallen noodzakelijk is. Heemraad Schelwald antwoordt dat het college er in principe van uitgaat dat de gevallen waarmee Zuiderzeeland in de nabije toekomst te maken zal krijgen maatwerk vergen. Op een gegeven moment kunnen er zoveel soortgelijke aanvragen komen dat er wat meer generiek beleid kan komen, maar vooralsnog worden de binnenkomende aanvragen behandeld als maatwerk, wordt gekeken of ze aan alle criteria voldoen.

Kostenverhoging is genoemd en gezegd is dat er altijd een financiële component in zit. Heemraad Schelwald geeft aan dat het college daarnaar kijkt. Elke aanvraag die binnenkomt, wordt daarop beoordeeld. Het mag nooit kostenverhogend werken, als dat wel het geval is, gaat het niet door.

Mevrouw Ottens reageert dat zij erop doelde dat alle instrumenten financiële gevolgen hebben. Zodra het waterschap, na het toepassen van de criteria, instrumenten inzet, heeft dat altijd financiële consequenties. Dat betekent dat die in alle gevallen ter besluitvorming aan de AV moeten worden voorgelegd. Ze heeft gezegd dat het belangrijk is dat bij maatwerkoplossingen de financiële doelmatigheid van de waterschapsorganisatie, dus ook de inzet van capaciteit, niet uit het oog verloren wordt.

Heemraad mevrouw Schelwald antwoordt dat die financiële consequenties niet altijd naar de AV zullen komen. Juist omdat ervoor gekozen is dat, ook al zit er een financiële component aan, het nooit mag leiden tot kostenverhoging van het zuiveringstarief. Wat het waterschap doet, moet dekkend zijn vanuit het tarief en liefst zelfs tot tariefsverlaging leiden.

De voorzitter vult aan dat in dit voorstel geen nieuwe financiële processen of procedures worden voorgesteld. Het is in overeenstemming met zoals altijd wordt gedaan. De afspraken over grote investeringen zijn anders dan die voor zaken die binnen beheer en onderhoud opgelost kunnen worden.

Het feit dat iets een financiële component heeft, wil niet per se zeggen dat de AV altijd het bestuursorgaan is dat daarover gaat. De toepassing van dit beleidskader gebeurt binnen de vastgestelde financiële kaders.

Heemraad mevrouw Schelwald wil graag de zorgen van de heer Riepma wegnemen. Dit zal niet ten koste gaan van het onderzoek naar de discrepanties, daarop wordt onverminderd ingezet. Heemraad Maenhout heeft al gemeld dat het erop lijkt dat de eerste resultaten op dat vlak boekend kunnen worden.

Het gelijkheidsbeginsel is onderdeel van de criteria dus daaraan wordt voldoende aandacht besteed.

Tweede termijn

De heer Van Staveren geeft aan dat hij gevraagd heeft welke instrumenten de AV krijgt om een optimale werking te kunnen beoordelen. In de meerjarenbegroting (MJB) zit een rapportage over de capaciteit van de AWZI's. Nu is er een beleidsinstrument. Er komt aanbod vanuit het bedrijfsleven, de organisatie gaat in gesprek, het aanbod wordt aangenomen, er worden misschien contracten gesloten. Wat als na een jaar blijkt dat er te veel aanbod is? Hoe informeert het college dan de AV? Hoe kan de AV beoordelen of nog aan de criteria van het beleidskader wordt voldaan?

De voorzitter vat samen dat de vraag is of er nog een controlemechanisme is waardoor de AV kan bijsturen als er iets anders gebeurt dan is afgesproken.

Mevrouw Ottens geeft aan dat het een goed voorstel is.

Ze wilde er alleen op wijzen dat op blz. 2 van het voorstel onder het kopje Hoofdpunten beleidskader, in de laatste zin bij punt 1 staat: "Besluitvorming door de AV is in ieder geval nodig als er financiële consequenties zijn."

Vervolgens worden onder punt 2 vijf instrumenten genoemd. Zodra een van die vijf instrumenten wordt ingezet, heeft dat volgens haar altijd financiële consequenties. Ze wilde erop wijzen dat dit betekent dat dan besluitvorming door de AV nodig is.

Als de criteria worden toegepast, en ze heeft er alle vertrouwen in dat het college en de organisatie dat doen omdat het goede criteria zijn, is ze heel gerustgesteld.

Heemraad mevrouw Schelwald antwoordt dat als die situatie zich voordoet, het college daarop terugkomt bij de AV. Via de P&C-instrumenten (bestuursrapportage en verantwoordingsrapportages) wordt de AV in ieder geval op de hoogte gehouden van de voortgang.

De voorzitter verduidelijkt dat de vraag was wat het college of de AV doen als er bijsturing nodig is. Als aan de voorkant ingeschat is dat het prima kan, maar uiteindelijk blijkt dat het aanbod van bedrijfsafvalwater fors meer is. Wat is de waarborg dat het systeem blijft werken?

Heemraad mevrouw Schelwald antwoordt dat de organisatie dat gelijk aan haar zal melden in haar portefeuilleoverleg. Zij zal dat vervolgens delen met het college. Als het echt leidt tot een overschrijding van een kritische grens, wordt dat gedeeld met de AV. Ze kan dat toezeggen.

De voorzitter constateert dat de Algemene Vergadering unaniem instemt met het beleidskader bedrijfsafvalwater.

5.C MEERJARENBEGROTING 2019-2022

De voorzitter licht toe dat het vaststellen van de begroting 2019 betekent dat de AV ook toestemming geeft tot het uitgeven van geld in 2019. Het college kan dan aan de slag met de beheerbegroting.

In hun bijdragen in eerste termijn kunnen de fracties een splitsing maken tussen hun visie op de meerjarenbegroting (MJB) en hun algemene beschouwingen. De voorzitter vraagt de fracties hun bijdragen af te sluiten met aan te geven of ze wel of niet instemmen met de beslispunten van het collegevoorstel.

De heer Van Olst geeft de visie van Water, Wonen en Natuur en verwoordt de algemene beschouwingen van de fractie.

"Inleiding

Terugkijkend op het begrotingsproces bevestigen wij als fractie WWN dat wij vinden dat u (de voorzitter) ons als AV goed heeft meegenomen in het hele proces. Wij vinden dat ons een goed inzicht is gegeven in de voorliggende keuzen. Dit maakt dat we nu als AV kunnen komen tot een afgewogen besluitvorming.

Een compliment dat vooral de organisatie toekomt. Want het proces, dat gelijkloep met de nieuwe toedelingsverordening, was daardoor voorwaar niet eenvoudig.

Onze fractie kan instemmen de Meerjarenbegroting 2019-2022 en wij stellen daarmee tevens de begroting voor 2019 vast. Ook stemmen wij in met de drie samenhangende verordeningen voor 2019.

Met de besluitvorming stemmen we tevens in met de samenhangende tariefvoorstellen. Wel met een gemengd gevoel, zult u begrijpen. De ingezetenen zonder eigen huis krijgen het behoorlijk voor de kiezen en dat geldt overigens ook voor natuur en agrarisch. Wij ondersteunen het voorstel van het college om voor de komende jaren in te stemmen met een gelijkmatige tariefstijging voor de watersysteemheffing van 3,5%.

Met ons bestuursprogramma zijn mooie resultaten gerealiseerd op de daarin genoemde thema's. Tevreden kunnen we ook zijn met het financieel beheer. Het vorige bestuur stelde in 2014 een meerjarenplan (MJP) vast met een voorspeld bestedingsniveau in het huidige exploitatiejaar van € 73,6 miljoen. Ter vergelijking, de huidige begroting beslaat bijna € 74 miljoen; voorwaar een heel net resultaat. De heemraad meldt zelfs een positief exploitatieresultaat. De bewoners in Zuiderzeeland mogen trots zijn op deze organisatie en op hun bestuur!

Voor de toekomst maken wij ons als fractie meer zorgen. Vaak vermelden diverse fracties daarbij dat we zorgen moeten maken vanwege ambities. Daar hebben wij een vraagteken bij. Als we kijken naar de begrotingsgroei over de komende vier jaar, dan lijkt die voor een belangrijk deel door inflatie en loonkostenstijging te worden veroorzaakt. In mijn berekening € 7,2 miljoen. Dat is een zorgelijke groei, zeker als het gaat om opgaven waarvoor het waterschap dient te staan. Thema's als waterkwaliteit en klimaat, waarvoor nu nog geen voorspelling gegeven kan worden, gaan ontegenzeggelijk tot kosten

leiden. De fractie heeft twee vragen. Is die berekening juist? Kan het college die zorgen wegnemen?

Dan een aantal beschouwingen.

Stedelijk Water

Zoals al vaker toegelicht zien wij als fractie graag dat we als waterschap en als erkende waterautoriteit, een overkoepelende visie ontwikkelen voor stedelijk water. Een visie waaraan de stedelijke gebieden in ons waterschap zich kunnen conformeren en toetsen, maar vooral een visie die richtinggevend en ook inspirerend is. Een visie die bevestigt dat we aandacht voor het stedelijk gebied zullen hebben. Dat die visie er nog niet ligt, wijt WWN niet aan de eigen heemraad, maar aan de AV. De AV heeft dat niet vastgelegd, terwijl ze daarvoor wel een opdracht had. Dat is best raar. Is stedelijk water nu zoveel anders dan waterbeheer in het landelijk gebied? Waarom lukt het ons dan niet om daar een goede visie voor te ontwikkelen? We hebben een prachtig waterplan (helaas nog geen middelen), maar dat planfiguur voor Almere kan ook dienstdoen als een goed planfiguur voor andere gemeenten. De watervisie voor het stedelijk gebied is tevens een noodzakelijk document om goed in verbinding te komen en te blijven met de samenleving. Temeer daar ingezetenen een aanzienlijk deel van de watersysteembijdragen opbrengen.

Klimaat

Klimaat krijgt terecht ruimschoots aandacht in het MJP. Ik kan de verleiding weerstaan en spreek nu niet over de impact op het landelijk gebied. Kort wil ik aandacht besteden aan het belang van een stedelijk gebied dat is geprepareerd op de impact van grote neerslagintensiteit en -hoeveelheden, maar ook op grote hitte en daarmee gepaard gaande droogte. Flevoland lijkt in veel opzichten een voorsprong te hebben op het oude land. Het lijkt onterecht om daar al te veel een voorsprong op te nemen. Wat mij betreft komt daarbij dat, kijkend naar grote stedelijke onderhoudsplannen, gemeenten en het waterschap goede afstemming moeten laten plaatsvinden. Wij willen graag bevestigen dat we erg blij zijn met het initiatief dat het waterschap heeft genomen om het KAF (Klimaatadaptatie Flevoland) als samenwerkingsverband te organiseren. Een prachtig platform om juist ook klimaatproblematiek met betrekking tot het stedelijk gebied een plek te geven. Wij laten ons graag informeren over hoe de resultaten omgezet kunnen worden tot goede klimaatbestendige initiatieven in onze steden, daarbij denkend aan stresstesten in samenspraak met het KAF. In die steden is het overigens ook goed toeven.

Waterkwaliteit

Er moet meer en innovatief worden geïnvesteerd in waterkwaliteit. Daar kan nog wel een tandje bij volgens onze fractie. Graag zien wij dat Zuiderzeeland inzet op een pilot voor een vierde trap op een zuivering die binnenkort in revisie moet. Dat is effectief. De inzet op inzamelen bij apothekers was een goede aftrap om de bel te luiden, maar nu is dit aan de apothekers en vinden wij dit geen prioriteit meer voor Zuiderzeeland.

In ons bestuursprogramma hebben we afgesproken dat er resultaatafspraken gemaakt worden voor het Actieplan Bodem en Water (ABW). Dit vonden we allen noodzakelijk om bij te dragen aan vitalisering van onze water- en bodemsystemen. Deze afspraken zijn echter nog niet vastgelegd en als AV hebben we ook nog geen beeld van welk aandeel van de 80% reductie (te bereiken in 2021) van emissies van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten is bereikt. Als dit inzicht moeilijk te geven is, kan het een idee zijn om vergelijkingen te realiseren met de actieplannen bij andere waterschappen. Hoe meten zij of een maatregel effectief is? Volgend jaar loopt de tweede termijn van het ABW af. Een vervolg van de samenwerking binnen het ABW moet wat ons betreft mede gebaseerd worden op een goede inhoudelijke evaluatie gedurende het komende jaar.

Het verbeteren van zwemwaterlocaties kan bijdragen aan verbinding van de stedeling op water. Het kan daarmee ook een voorbeeld zijn van waterkwaliteitsbeheer door het waterschap. Ook kan daarmee mogelijk begrip gecreëerd worden voor het belang van onze activiteiten voor de KRW in de waterlichamen in ons verzorgingsgebied.

Ik had nog een vraag willen stellen over waar we staan over drie jaar daar waar het gaat om de discrepantie. Maar om tijdsredenen laat ik dat.

Met het oog op de komende waterschapsverkiezingen vinden wij het van belang dat onze bestuursverantwoordelijkheid op een goede manier is neergelegd. Dat blijkt uit visies en beleidsdocumenten en uit het MJP.

Als WWN besturen wij op een verantwoorde manier, maar we durven dat ook te doen met een gezonde dosis lef. Wij gaan met goede moed het volgende begrotingsjaar in en zijn nieuwsgierig naar de nieuwe verhoudingen die zullen ontstaan in de verkiezingsperiode. We kijken uit naar de nieuwe vertrekpunten voor samenwerking."

De heer Oost hoort dat Water, Wonen en Natuur inzet op een vierde trap. Ziet de fractie ook mogelijke innovatieve maatregelen om zo'n vierde trap te voorkomen?

De heer Van Olst antwoordt dat hij die op dit moment niet kent. Het fenomeen van medicijnenresten als belasting van het watersysteem vindt de fractie zeer zorgelijk. De fractie vindt dat ze daarin haar verantwoordelijkheid moet nemen. Vandaar dat ze aandringt op die pilot.

De heer Zwaaf vraagt of de heer Van Olst enig idee heeft wat een vierde trap inhoudt en hoeveel dat kost.

De heer Van Olst antwoordt dat er een prachtige organisatie is die, op het moment dat de AV voorstellen doet, of zelfs verzoekt iets in uitvoering te nemen, de AV daar op een mooie manier doorheen zal loodsen.

De heer Adamse verwoordt de beschouwingen van de fractie Ongebouwd.

"De begroting 2019 is voor fractie Ongebouwd akkoord, daarop hebben we van de heemraad voldoende toelichting gehad in de oriënterende fase. We hebben daar eerder onze teleurstelling uitgesproken over een tariefstijging per hectare landbouwgrond van 8,9% en een lastendrukstijging voor ongebouwd van 7,7%! In een jaar dat agrarische ondernemers vanwege droogte en hitte lang niet allemaal een goed jaar hebben.

We hebben echter ook gezegd waardering te hebben voor het feit dat het college nadrukkelijk bezuinigingen heeft gezocht, vanuit de overtuiging dat het echt nodig is. Ambities akkoord, maar laten we ons realiseren dat we ook zover voor de muziek kunnen uitlopen dat de muziek niet meer wordt gehoord.

Daarmee gaan we tevens akkoord met de vaststellen van de verordeningen watersysteemheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing 2019.

Dan de MJB 2019-2022. Toegroeien naar een nieuw lastenniveau. Dat klinkt positief vanwege het woordje 'nieuw' maar bedoeld wordt stijgen naar een substantieel hoger lastenniveau. De fractie ongebouwd wil graag drie punten uit deze MJB met u bespreken: Financiën, Landbouw en Solidariteit.

Financiën

Een financieel gezond waterschap maakt meer indruk dan een waterschap dat overal aan mee wil doen. Waar in de afgelopen jaren onder het kopje 'verbinding met de samenleving' soms nogal snel gedacht werd dat we ons moesten laten zien op velerlei plaatsen, zullen de komende jaren, jaren worden van 'handen vol hebben aan de kerntaken'. De Nederlandse bodem daalt harder dan we dachten. De zeespiegel stijgt harder dan we dachten. Het HWBP gaat meer kosten dan we dachten. In een hoogconjunctuur vallen kosten sowieso hoger uit dan in een laagconjunctuur. De eerste forse bijstellingen hebben we al gezien en gehoord.

Het lijkt gemakkelijk om tarieven te verhogen. Maar als we zien dat, een in absolute bedragen nog steeds zeer bescheiden maar wel hogere bijdrage, instituten als natuurmonumenten en staatbosbeheer doet beven, dan zal het duidelijk zijn dat individuele huishoudens, burgergezinnen met kinderen, boerengezinnen, kleine zelfstandigen en zelfs de grotere ondernemers het waterschap het kwalijk zullen nemen als er één euro overboord wordt gegooid. En terecht.

De eerste 3% tariefstijging voor 2020 voor ongebouwd is door het verlies van de rechtszaak over de bermen alweer een feit!

De CAB komt met voorstellen om in de nabije toekomst kosten te verschuiven van stad naar platteland. En dat terwijl steeds meer kosten gemaakt moeten worden om de stadsmens tegemoet te komen, droge voeten te laten houden met groene stroom en goed te informeren.

De fractie Ongebouwd doet een oproep aan het college om mogelijke meevallers bij de inkomsten in de jaren die komen, niet te gebruiken voor het invullen van nieuwe bovenwettelijke ambities, maar die te reserveren voor mindere tijden. We zullen het nog nodig hebben.

Landbouw

U zou het missen als ik het er niet over zou hebben. Landbouw is een grote economische factor in Flevoland. Flevoland als internationaal boegbeeld voor een sector die goed is voor een export van meer dan 100 miljard euro per jaar.

Een topsector van formaat. Soms wordt er gedaan alsof we terug moeten naar Ot en Sien. Iedere boer teelt wat aardappels en groente voor zijn gezin en houdt een koe, een geit en een paar kippen. Als er eten over is dan krijgt de stedeling ook wat. Zo was het vroeger. En zo is het nu nog steeds in grote delen van de wereld. Daar wil niemand naar terug. Hoe idyllisch ook. Grootchalige precisielandbouw is de toekomst, vol technologie, Internet of things en heel veel innovatie, duurzamer per kg product en diervriendelijker dan hier in Nederland vinden we het op dit moment nergens op de wereld. Tienduizenden studenten uit alle windstreken komen hier afkijken hoe het moet en hoe het kan.

Zuinig op zijn zou je zeggen, die parel waar de welvaart van Nederlanders mede op drijft. Slechts 10% van ons inkomen hoeven we immers uit te geven aan voedsel, de rest kan naar echt leuke dingen. Niet te veel aan tornen, zou je zeggen, door maatregelen die de landbouwstructuur benadelen, geen uitbreiding van natuurgebieden op uitstekende landbouwgronden. Geen onder water zetten van prima polders. Wel de komende jaren doorgaan met maatregelen die leiden tot een nog duurzamere land- en tuinbouw. Met uitstekend bodemgebruik, met nog meer samenwerking tussen sectoren. Maar ook met realistische voedselprijzen die de burger zal moeten betalen om extra wensen, boven op goedkoop voedsel, te willen betalen. Een plaats in de keten die recht doet aan de inspanningen die verricht worden.

Het komende jaar gaan we nog samen in de AV spreken over de landbouwvisie van minister Schouten. Een visie die niet meer en niet minder is dan een verzameling mooie ontwikkelingen die speelt in land- en tuinbouw. Die ontwikkelingen worden in deze visie zichtbaar gemaakt voor de burger. Iedere minister maakt een nieuwe visie, voor vier jaar en met een doorkijk naar de toekomst. Het reguliere bouwplan van een akkerbouwer, is ook vier jaren, met een doorkijk naar de volgende generatie. Dat sluit mooi aan.

Concreet voor het waterschap hebben we in dit gebied enige zorg over de traagheid waarmee maatregelen genomen worden die de effecten van bodemdaling tegengaan. We willen het college in ieder geval prijzen om zijn inzet en betrokkenheid bij deze problematiek. Een heel lastig dossier. De bodemdaling gaat door, niet alleen in de Noordoostpolder maar ook in andere delen van ons beheergebied. De wettelijk verplichting om drooglegging te garanderen zolang er een landbouwstatus op de grond rust, moet nagekomen worden. Dat blijft een kerntaak. Maar goed en zorgvuldig overleg tussen waterschap, gemeenten en provincie is de komende jaren nodig om hier weloverwogen de juiste stappen te nemen.

Solidariteit

Op solidariteit zal nadrukkelijk een beroep worden gedaan in de komende vier jaren. En anders dan de vertaling van de oproep van OESO (de gebruiker betaalt, het profijtbeginsel moet toegepast worden, de vervuiler betaalt, enz.) pleiten wij er vandaag voor de solidariteit in stand te houden. Het komt er straks op neer dat de grootste meerderheid of de grootste mond het minst betaalt en dat andere groepen in de kou komen te staan.

Nederland is groot geworden met het poldermodel en samen de schouders eronder. In een wereld waarin je een zorgverzekeringspakket zonder kraamzorg kunt afsluiten omdat je immers toch al drie kinderen op de wereld hebt gezet, is solidariteit steeds verder te zoeken.

Laten we zorgen dat solidariteit in deze AV wel terug te vinden is. Samen betalen voor natuur, samen wateroverlast betalen, samen veiligheid betalen, samen schoon water betalen. Over de waan van de politieke dag heen stappen, werken aan echte solidariteit.

Ten slotte maken wij ons grote zorgen over de stijging van het lastenniveau in het algemeen en voor boer en tuinder in het bijzonder. Volgend jaar 7,7% extra, gewoon in geld: méér dan 500 euro per boerengezin per jaar extra, plus de stijging voor ingezetenen (want dat is de boer ook) van 13 euro en 57 cent. Voor 2020 is de eerste 3% stijging al een feit. De afname van het aantal hectares zal doorgaan en daarmee de tariefstijging, terwijl de hectares die een andere functie krijgen toch ook inkomsten opleveren voor het waterschap. En voor wat verder in de tijd lijkt het of de CAB een verschuiving voorstaat van betalen van de kosten van stad naar platteland, inclusief natuureigenaren. De agrarische sector is altijd een warm pleitbezorger geweest van het belang van de waterschappen. Laten we zorgen dat dat zo blijft.

Met deze opmerkingen, voorzitter, gaan wij ook akkoord met punt 1 van het voorstel, de meerjarenbegroting 2019-2022."

Mevrouw Ottens ziet niet helemaal hoe de maatregelen die het waterschap moet nemen om de effecten van bodemdaling tegen te gaan de duurzaamheid bevorderen. Ze begrijpt dat er op korte termijn maatregelen genomen moeten worden om de effecten van bodemdaling op het huidige grondgebruik te compenseren. Maar dat lijkt haar geen duurzame oplossing.

De heer Adamse reageert dat hij heeft aangegeven dat, zolang er een agrarische bestemming rust op gebieden, het van belang is dat het waterschap zich van zijn kerntaken kwijt en zorgt dat de daarbij horende maatregelen tijdig en juist genomen worden. De fractie Ongebouwd heeft het college geprezen voor de bijdrage daarin. De duurzaamheid zit in het duurzaam in stand houden van de landbouwstructuur. Maar de daling van bepaalde gebieden, ook in het beheergebied van Zuiderzeeland, gaat natuurlijk gewoon door.

Mevrouw Marcusse geeft de algemene beschouwingen van de fractie Bedrijfsgebouwd.

"Centraal in het bestuursprogramma staat het streven een brug te slaan tussen waterschap en samenleving. Dit in lijn met de aanbeveling die de OESO in 2014 deed. Als overkoepelend thema is gekozen, de waterschapstaken uit te voeren 'in verbinding met de samenleving' en is er daarom ook een accent op samenwerking geplaatst. Uitgangspunten en kaders zijn benoemd en ambities uitgewerkt. Veel is bereikt en zelfs afgerond.

Drie belangrijke thema's voor reflectie en een vooruitblik: 1. Waterbewustzijn, 2. Financieel gezond, ook op de lange termijn, 3. Duurzaam waterschap.

1. In verbinding met de samenleving

De afgelopen periode is de betekenis doordacht en heeft dit een plek gekregen in de organisatie en positionering van het waterschap. Concrete voorbeelden: een nieuw communicatieplan, een goede website en een uitnodigend Waterschapshuis. Ook het nieuwe vergadermodel 'BOB', kan de gedachtewisseling en het gesprek faciliteren. De positie van Zuiderzeeland is versterkt in Flevoland (het beheergebied) en in Unieverband. Verder: er is een nieuw stelsel voor herverdeling van de lasten in de maak. We kunnen ervan uitgaan dat de extreme droogte dit jaar heeft bijgedragen aan het vergroten van het waterbewustzijn. Op beide punten past een groot compliment aan onze dijkgraaf.

Ons fractiestandpunt op dit thema. Het thema is verankerd. Het waterbewustzijn in de samenleving vergroten, is een proces van lange adem voor alle bij water betrokken overheden. Citaat uit het bestuursprogramma: "Een belangrijk vertrekpunt voor het waterschap is, dat zij transparant opereert, zodat voor de omgeving helder is wat men van het waterschap mag verwachten. Mensen en samenwerkende partners, moeten weten waar het waterschap wel en niet over gaat". Dit blijft een uitdaging, zelfs voor een functionele overheid. Of misschien juist wel voor een functionele overheid. Watermanagement vereist een integrale benadering en dit betekent samenwerken. Een heldere taakopvatting, verdeling van taken en verantwoordelijkheden en een zakelijke benadering dragen bij aan het vergroten van het waterbewustzijn. Dit vinden wij een aandachts- en verbeterpunt, zeker in onze positie en taakuitoefening bij ruimtelijke ontwikkeling en klimaatadaptatie.

2. Financieel gezond, ook op de lange termijn

De afgelopen jaren is het lastenniveau gestegen, ook verder dan verwacht, als gevolg van de opgaven, gerealiseerde ambities en ook autonome en marktontwikkelingen. De AV heeft daarom prioriteiten gesteld.

In de inleiding van de MJB worden, onder de titel "Van oud naar nieuw..." de grote opgaven voor de komende periode benoemd: de waterveiligheidsopgave en de waterkwaliteit, maar daarnaast ook de aanzienlijke vervangingsopgave van bestaande installaties. Ook de thema's circulariteit en klimaatadaptatie vragen om uitwerking in de komende bestuursperiode.

Ons fractiestandpunt. Zeer terecht wordt gesteld dat inzicht in deze opgaven moet worden verkregen en dat het financiële beleid hierop tijdig moet worden afgestemd. Het waterschap groeit naar een nieuw lastenniveau. Wij erkennen de noodzakelijke stijging, maar vinden wel dat deze zo beperkt mogelijk moet zijn. Dit vereist bewuste sturing, een goed afgewogen prioritering met realisme

t.a.v. doelstellingen. Realisme is en blijft wat ons betreft dan ook een belangrijk uitgangspunt.

3. Duurzaam waterschap

De aandacht voor versnelling van de duurzame samenleving zit in de lift. Dit geldt ook voor ons waterschap. Er is in de afgelopen periode door alle programma's heen hard gewerkt aan doelstellingen en ook gescoord. Het belangrijkste punt is, dat met de samenwerking in en realisering van Windpark Hanze, het waterschap al in 2023 100% energieneutraliteit kan bereiken. Verder hebben we de doelstelling 40% duurzame oevers vrijwel bereikt en is er een ontwikkelagenda grondstoffen opgesteld.

MJB 2019-2022 in het kort

Een helder gesteld document, waarvoor onze complimenten.

Een opmerking. In de missie staat dat: 'het waterschap een maatschappelijke organisatie is'. Dit lijkt ons geen juiste bewering.

Een aantal onderwerpen.

1. Programma Algemeen

Circulaire economie. Het doel zou moeten zijn, haalbare technologieën te ontwikkelen die bijdragen aan de circulaire economie. Hiervoor is samenwerking noodzakelijk tussen overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en het onderwijs. Onze opmerking betreft het doel in 2050 circulair te zijn. Uit afvalwater 100% nuttige producten, een mooie doelstelling, maar ons inziens niet haalbaar. Er zal in afvalwater altijd een residu blijven wat een resultante is van reststoffen die oneigenlijk in het afvalwater terechtkomen.

Oosterwold. Samen met andere partijen in deze AV, vinden wij het belangrijk dat er een transparant dossier komt met een verkenning naar de juridische en financiële consequenties. De AV kan dit betrekken bij de toegezegde evaluatie of indien noodzakelijk eerder. Hiertoe is een RKC-onderzoeksvoorstel gedaan.

Ziekteverzuim. Wat zijn nu daadwerkelijk de acties voor terugdringing? Hoe staat het met de betrokkenheid van medewerkers? We zijn benieuwd naar de bijeenkomst in december, waar de secretaris-directeur onder andere dit onderwerp zal adresseren.

2. Programma Waterveiligheid

Dit heeft prioriteit voor de komende periode en zal ook veel investeringen vragen.

3. Programma Voldoende Water

Stedelijk water. Het vraagt mogelijk om een betere duiding en vooral uitwerking met betrekking tot verantwoordelijkheden en taken. Veel waarde wordt gehecht aan communicatie met burgers. Juist dit lijkt ons een vanzelfsprekende taak voor de gemeente. Mogelijk kunnen waterschap en gemeente daar nadere afspraken over maken?

4. Programma Schoonwater

Dit programma behelst vele facetten en is tevens volop in beweging.

Waterkwaliteit is een van de grote opgaven.

Tot slot: Het perspectief en de beslispunten. Financieel gezond? Ja, maar we zitten wel aan ons plafond van wat geïnvesteerd kan worden. Dit terwijl investeringen gaan toenemen, denk aan waterveiligheid en groot onderhoud van assets. Is er naast het werken aan de grote opgaven, ook nog financiële ruimte voor ambities? In ieder geval vereist dit zorgvuldige planning en keuzes. Er ligt een goede basis voor een volgend bestuur! Wij stemmen in met de vijf beslispunten."

De heer Vereijken verwoordt de beschouwingen van de VVD-fractie.

"De VVD heeft met belangstelling kennisgenomen van de MJB 2019-2022. Een heel afgewogen begroting, waarin we veel terugzien van ons bestuursprogramma en onze discussies de afgelopen maanden rondom de toenemende uitdagingen, en de financiële consequenties die dat zal hebben. Het college en de organisatie zijn erin geslaagd die consequenties adequaat te begroten, waarbij keuzes moesten worden gemaakt. Dat is niet gemakkelijk, en ik wil het college en de organisatie complementeren dat die weg is ingeslagen. Want het maken van keuzes - zoals nieuw voor oud - zal een steeds nadrukkelijker element zijn bij budgetteren. Het alternatief: het sterk laten oplopen van de begrotingsomvang - zoals dat bij sommige andere waterschappen is gebeurd - is voor de VVD geen goed uitgangspunt van beleid. Het structureel en vasthoudend blijven zoeken naar andere oplossingen kan leiden tot onverwachte samenwerkingen en innovaties. Als dat een onderdeel kan zijn van onze cultuur, dan zijn we op de goede weg.

Dus niet, die ene zin uit het programma Schoon Water (blz. 34): 'Het waterschap faciliteert de uitvoering van het Actieplan Bodem en Water', als we al weten dat de oplossing voor de waterkwaliteitsproblemen ligt in een veel inniger samenwerking en in de resultaatafspraken die ik nog niet heb gezien. Beter is de zin uit het programma Algemeen (blz. 14): "Het waterschap wil zich nadrukkelijker positioneren ...", dat is goed, al is het jammer dat er dan verder staat: "op het gebied van 'internationale' samenwerking". Dat zie ik dus liever in de regio gebeuren.

Een proactieve houding dus, op zoek naar onconventionele oplossingen, die bijdragen aan een verbeterde waterkwaliteit, zonder dat dat direct grote budgettaire gevolgen heeft. Dat is mogelijk. De maatschappij verwacht in toenemende mate van ons die actieve rol, ook al is die nu nog bovenwettelijk. Dat gaat toch veranderen, want de burger wil geen medicijnen, pesticiden, microplastics in zijn slootwater, en komt vroeg of laat toch bij ons aan. Wij moeten dus niet gaan inventariseren en verkennen, maar we moeten slim omgaan met het doorvertalen naar acties, en het mede organiseren ervan, inclusief de budgetten.

Ik was dan ook blij te lezen en te horen dat we boven op de ontwikkelingen in Oosterveld zitten, vanuit de grondgedachte dat we met onze kennis kunnen bijdragen aan een oplossing van het gigantische probleem dat daar dreigt te ontstaan, maar dat we tegelijk ook betaald willen worden voor de extra inspanningen die het waterschap doet. Hou dat vast!

Dat geldt ook voor onze betrokkenheid in de stad. De ingezette samenwerking worden bijvoorbeeld in Almere als heel positief ervaren, maar is de drive er al, die hoort bij de uitvoering van de diverse akkoorden? Daar hebben wij een voortrekkersrol in de totstandkoming ervan.

Bij de start van deze bestuursperiode hebben we al gezien dat een betere verbondenheid met de samenleving gewenst is. Het staat in onze bestuursovereenkomst. We staan nu op het punt dat andersom de maatschappij tegen ons gaat zeggen: Je wist ervan, wat heb je eraan gedaan? Ik zou dan niet willen zeggen: nou, we hebben geïnventariseerd, we hebben gepland en gefaciliteerd. Het structureel managen van multisectorale samenwerking is belangrijk om de ontwikkelingen voor te zijn en past wellicht beter in het programma Algemeen.

Specifiek met betrekking tot een onderwerp als bodemdaling zie je daar dat het waterschap een belangrijke aanjagerrol pakt, zodat vervolgens ook andere overheden hun verantwoordelijkheid kunnen nemen.

Beschikken over een goed financieel instrumentarium, gelet op omvangrijke opgaven als de verzwaring van de Drontermeerdijk, maar ook de op stapel staande renovaties en de vervanging van zuiveringstechnische werken, is heel belangrijk. Sinds de start van dit bestuur in 2015 pleit ik assetmanagement als een van de methoden om helder te krijgen wat ons in de toekomst te wachten staat, naast de nieuwe opgaven die wij zien. Het is de combinatie waarbinnen wij de keuzes moeten maken, en daarvoor moet het beeld compleet zijn.

Assetmanagement wordt als maatregel voor doelmatig beheer binnen het programma Schoon Water al ingezet. Kan dat wellicht breder en structureler? De veroudering van onze assets, het feit dat onze zuiveringen vol bezet raken, en toekomstige grote projecten in het kader van klimaatbeheersing vereisen een goede financiële planning die verder reikt dan deze meerjarenbegroting. Bij de start van dit bestuursprogramma had ik niet gedacht dat we binnen dit waterschap in staat waren zoveel te doen met zijn allen. Naast de tomeloze inzet van de organisatie is dat ook te danken aan de wijze waarop we hier in de AV met elkaar omgaan, waarvoor mijn dank.

Tot slot misschien dan toch nog een proefballonnetje. De begroting van 2019 voorziet in een bedrag van 575.000 euro voor de inrichting van het buitenterrein. Ik daag u uit om, gelet op mijn betoog vandaag, hier iets anders, goedkopers en verrassers voor te bedenken.

De VVD kan instemmen met de voorgestelde MJB 2019-2022, het vaststellen van de begroting 2019 en de verordeningen watersysteemheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing 2019."

De heer De Borst merkt op dat de heer Vereijken sprak over mogelijke toekomstige wetswijzigingen, dat het waterschap iets moet gaan doen aan medicijnresten, pesticiden, etc. Heeft hij al signalen ontvangen? Heeft de heer Rutte al iets gefluisterd?

De heer Vereijken reageert dat hij twee bewegingen ziet. De ene is dat van onderuit allerhande initiatieven ontstaan in de maatschappij die van de regionale en landelijke overheden acties vragen. Daar waar zelfs al bestaande beleidskaders of wetten zijn en die niet goed functioneren, willen ze toch dat een en ander met betrekking tot de waterkwaliteit wordt versneld. Iets anders dat hij ziet, is bijvoorbeeld dat de Europese Commissie is begonnen met het incasseren van enkele miljoenen per kwartaal ten zuiden van Milaan omdat daar niet aan de waterkwaliteit volgens de KRW wordt voldaan. Eerder was dat heel anders, men had beleid waarbij men ging praten, overleggen en nog eens overleggen. Nu is te zien dat er in een keer in Italië veel belangstelling is voor zuiveringstechnologie. Dat komt daardoor. Wij moeten die zaken voor zijn.

De heer Oost brengt de algemene beschouwingen van de CDA-fractie, met als thema: Publieke gerechtigheid.

"Voor ons ligt de MJB 2019-2022. Onze complimenten gaan uit naar de organisatie en het college die met de opdracht "oud voor nieuw" de kostenstijging binnen de perken hebben weten te houden. Er staan ons echter de komende jaren nog omvangrijke opgaven te wachten met name met betrekking tot waterveiligheid, waterkwaliteit en de vervangingsopgave. Ik pik er toch de volgende zin maar even uit: "In de komende tijd groeit het waterschap naar een nieuw lastenniveau, passend bij de toekomstige opgaven." Dat is wel makkelijk gezegd. Voor ons staat bij deze ontwikkeling één van kernwaarden van het CDA voorop: "Publieke gerechtigheid". Het CDA staat voor een rechtsstaat ter bescherming van menselijke waardigheid. De overheid is er om samenleven mogelijk te maken voor ons allemaal. Een betrouwbare overheid stelt duidelijke grenzen, geeft mensen zekerheid en is rechtvaardig. Maar ook is zij zorgzaam voor mensen die kwetsbaar en afhankelijk zijn. De teloorgang van de ziekenhuiszorg in Lelystad en Noordelijk Flevoland geeft aan dat deze kernwaarde onder druk staat. Ook voor het waterschap kan dit vergaande gevolgen hebben. Dat hebben we ook gezien in de discussie over de kostentoedeling en het voorstel voor het nieuwe belastingstelsel.

In de meerjarenbegroting lezen we dat de kosten van 2018 tot en met 2022 stijgen met 7,5 miljoen euro. En dan zijn er nog onderwerpen waarover nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden en die dus ook nog niet financieel zijn vertaald. Ook bij deze onderwerpen moeten we aandacht houden voor de kostenbeperking.

Maar we doen ook wat voor onze inkomsten. In 2019 zijn we voor 18,7% zelfvoorzienend in ons energiegebruik en in 2023 worden we zelfs energieneutraal. We houden stresstesten om wateroverlast te beperken en trekken lessen uit de droogte van 2018. De inspanningen die we doen in Oosterveld worden kostendekkend. We pakken de discrepantie aan. We hebben een blue deal voor onze internationale partnerschappen. We handhaven onze kwijscheldingsregeling. We zijn innovatief bezig met onze afvalwaterzuiveringen: minder slib, meer circulair.

Dit brengt mij bij mijn waterwoordenboek. En ik heb deze keer een woord gevonden wat past bij onze ambitie: "**urine**water".

Urine is als afvalwater een vrij groot probleem doordat er stikstof, nitraten en medicijnresten in urine zitten. Het urinewater bedraagt maar 1% van ons afvalwater maar zorgt voor zo'n 85% van het stikstofgehalte in dat afvalwater. En nu komt de link met onze ambitie. Urinewater kan in bewerkte vorm ook dienstdoen als autobrandstof. In urine zit ureum. In één molecuul ureum zitten vier waterstofatomen in plaats van de gebruikelijke twee in watermoleculen. Bovendien zijn de waterstofatomen in ureum gemakkelijker van de andere atomen te scheiden via elektrolyse dan bij water. En juist dat kan veel energiewinst opleveren bij de productie van waterstof als autobrandstof. Nog meer circulair.

Naast publieke gerechtigheid, draagt een Christendemocraat ook de waarden Solidariteit, Rentmeesterschap en Gespreide Verantwoordelijkheid uit. Hier mag u ons ook de volgende bestuursperiode op aanspreken.

Het CDA gaat akkoord met de MJB 2019-2022, met het vaststellen van de Begroting 2019 en de drie bijbehorende verordeningen."

De heer De Borst merkt op dat het verhaal over ureum hem triggerde. De AV heeft begrepen dat het waterschap op de zuiveringen liever dik water heeft dan dun water, om een zo hoog mogelijk rendement te halen. Moet zoiets ook voor

ureum, voor urine gedaan worden? Betekent dat in de visie van de heer Oost dat we drie leidingen in de straat krijgen? Een voor hemelwater, een voor urinewater en een voor de rest van het zwarte water?

De heer Oost antwoordt dat hij dat niet weet. Maar als hij ziet dat een 14-jarig meisje in Afrika dit proces met een simpele opstelling voor elkaar kan krijgen, ziet hij niet in waarom het waterschap dat met al zijn technologie niet veel beter zou kunnen.

De heer Hogendoorn verwoordt de algemene beschouwingen van de fractie Werk Aan Water.

"De vierde en tevens laatste meerjarenbegroting van onze bestuursperiode ligt nu ter goedkeuring aan ons voor. Net als voorgaande jaren is hij weer netjes en helder vormgegeven. De afgelopen weken zijn wij steeds op een gedegen manier op de hoogte gesteld van de financiële ontwikkelingen. Heemraad Maenhout heeft ons up-to-date gehouden en mede daarom is de inhoud voor ons geen verrassing meer. Dat maakt het voor ons een stukje gemakkelijker, waarvoor dank.

Zoals gezegd is het de laatste MJB van onze bestuursperiode. En zoals anderen voor mij al gedaan hebben, kijken ook wij terug. Wat hebben wij als bestuur voor elkaar gekregen? Hoe hebben we ons als organisatie ontwikkeld? Hoe geven wij het stokje over aan onze opvolgers?

Wat ons als eerste opvalt zijn de kostenstijgingen. Als plattelandspartij hebben we de agrarische sector hoog staan en helaas moeten we concluderen dat de kosten voor deze categorie in de afgelopen jaren stelselmatig verhoogd zijn. Ook nu weer. De agrarische sector wordt geconfronteerd met een lastendrukstijging van maar liefst 7,7%. En daar houdt het helaas nog niet bij op. We weten dat het volgend jaar nog meer wordt, 3,3% extra vanwege de uitspraak op de tariefdifferentiatie wegen. Hierna is mogelijk het nieuwe belastingstelsel in werking getreden wat opnieuw voor een verhoging zal zorgen. Het is een onevenredige verhoging voor de categorieën ongebouwd en natuur en ik maak me daar echt zorgen om. We vragen namelijk nogal wat van onze agrariërs die werken in een onzekere sector. Van alle kanten wordt hun bedrijfsvoering beïnvloed. Wet- en regelgeving zorgen keer op keer voor beperkingen, verplichtingen en dure investeringen. De sector ligt onder een vergrootglas. Ik zeg niet dat we daarvan af moeten, maar het levert in ieder geval veel onzekerheid op en ik kan in veel gevallen zeggen dat het ook stressverhogend werkt. Het brood moet namelijk wel op de plank komen. Het wordt tijd dat er een eerlijke prijs voor onze producten wordt betaald. Of moeten we wachten op een Fair Trade Holland keurmerk? In de gangbare sector is het soms best moeilijk om een goede prijs te krijgen; de prijzen variëren van jaar op jaar. De boer kan niet anders dan de kosten proberen te drukken door zo efficiënt mogelijk te produceren. Kleine boeren worden steeds vaker opgeslokt door de grote jongens die onder de kostprijs van een ander door kunnen werken.

Als reactie daarop zie je gelukkig dat steeds meer bedrijven een strategie voor meerwaarde ontwikkelen. Met een goed verhaal en een eerlijk product kan je soms een stuk verder komen. De biosector is daar een goed voorbeeld van maar ook deze loopt tegen zijn eigen grenzen aan. Het is een beschermde markt waarin vraag en aanbod scherp op elkaar zijn afgestemd. En hoewel de vraag naar biologisch geteelde producten alleen maar toeneemt, zetten melkfabrieken al jaren de poorten dicht voor nieuwe producenten. Dit terwijl er wel een wachtrij voor is. Wat zit de markt soms toch gek in elkaar.

Gelukkig zien we ook het college een kostenreductiestrategie ontwikkelen. Op verschillende punten in de begroting is behoorlijk gesneden en daar zijn we echt blij mee. Het laat zien dat wij ons best doen om de lastendruk zo laag mogelijk te houden en dat is in deze tijd echt nodig.

Wat ons nog wel aan het denken zet zijn de fondsen. We zien dat het Dijk en waterfonds en het Innovatiefonds worden opgeheven. In hoeverre is dit een besparing te noemen als we daar tegenover een Klimaatfonds openen? Of hebben we hier gewoon te maken met een naamswijziging?

Een ander punt dat mij de afgelopen vier jaar is opgevallen, is dat de waterbewustwording in de sector enorm is gestegen. Het waterschap heeft samen met LTO binnen het ABW het perfecte pad ingeslagen en dat verdient een enorme pluim. Boeren willen actief meewerken aan erfafspoelingsprojecten en komen zelf met ideeën om emissies te reduceren of bodemdaling tegen te gaan. Die bewustwording en deze proactieve houding gunnen wij ook het

stedelijk gebied. We zouden daar als Werk aan Water ook graag een steentje aan bij willen dragen. Het blijft namelijk lastig om de 'gewone burger' te betrekken bij ons werk. Hier ligt echt nog een uitdaging voor de volgende AV, maar ook een enorme kans. Want zodra we de burger in beweging krijgen, weten wij zeker dat er prachtige dingen gaan ontstaan.

Dan natuurlijk het klimaat. Ook dat blijft ons steeds verrassen. Waar we het vorig jaar nog over extreme neerslag hadden, hebben we het dit jaar over extreme droogte. En dat vraagt het nodige van onze organisatie. In onze ogen heeft het calamiteitenteam adequaat en proactief gehandeld. De peilen zijn aan de bovenkant van het peilbesluit gehouden en er is goed overleg geweest met o.a. LTO. Mede daardoor hebben we in Flevoland geen beregeningsverbod hoeven invoeren. En gelukkig maar, dat had desastreuze gevolgen gehad voor de teelt en had in veel gevallen tot een financieel debacle geleid. Maar ook voor natuur is voldoende water van levensbelang om de biodiversiteit te behouden. Onze complimenten daarom voor de aanpak van het calamiteitenteam. We zien de reeds beloofde evaluatie graag tegemoet.

We moeten namelijk leren omgaan met extreme situaties daar ze eerder gewoongoed worden dan uitzondering. De stresstesten dragen daaraan een steentje bij, door knelpunten in ons systeem bloot te leggen. Tot nu toe worden deze testen alleen uitgevoerd in het stedelijk gebied. Wordt er ook gekeken naar de kleine dorpskernen? Tollebeek, Espel, Biddinghuizen. En breder nog, wordt er ook gekeken naar het watersysteem in het agrarisch gebied? Persoonlijk denk ik dat ook hier een stresstest zinvol kan zijn, dat deze gebieden ook onze aandacht verdienen. Het systeem is in het landelijk gebied immers gedimensioneerd op oude scenario's en heeft op meerdere plekken last van bodemdaling. Zou een stresstest op deze plekken ook niet nuttig zijn om te bepalen of onze watersystemen ook hier klimaatbestendig zijn?

Daarnaast horen we al jaren dat ingezet wordt op groenblauwe diensten. We zijn het al meerdere malen tegengekomen in de MJB en de Voorjaarsnota, maar echte resultaten zien we hier niet. Uit de beantwoording van de technische vragen zien we dat sommige projecten niet financieel haalbaar zijn. Dat is jammer, want juist via deze weg kun je ingelanden betrekken bij het werk van het waterschap. Wat kunnen we hier nog aan doen? Liggen hier ook nog kansen voor het stedelijk gebied?

U heeft gemerkt dat wij ons zorgen maken over een onevenredige kostenverhoging in het landelijk gebied. We vertrouwen erop dat u de sector niet uit het oog verliest en dat u rekening houdt met de gezinnen achter het bedrijf.

Met dat in het achterhoofd kunnen wij instemmen met de voorstellen 1 t/m 5." De heer Appel geeft aan dat hij verheugd is hier te kunnen staan en te praten. Het geeft de beschouwingen van de fractie 50PLUS.

"We staan voor het moment van de MJB, de laatste in deze bestuursperiode. Voor hem was het een bijzondere vierjarige periode. Ter wille van de tijd zal hij geen lange beschouwingen geven, maar wat plus- en minpunten benoemen. Als eerste gaat de fractie 50PLUS akkoord met de vijf beslispunten.

De afgelopen periode hebben we langdurig gesproken over de kostentoedeling. Helaas hebben de inwoners het onderspit gedolven. Dit komt ook terug in de MJB, er komen meer kosten voor de inwoners. Hij vraagt er aandacht voor om door te gaan met het kwijscheldingsbeleid. Helaas zijn de inkomsten van veel gepensioneerden, ondanks hun pensioentje, al tien jaar niet geïndexeerd.

Een tweede aandachtspunt is het project Oosterwold. Het liefst zou 50PLUS daar ogenblikkelijk mee stoppen, het project kost veel geld en de fractie weet niet wat straks de consequenties zijn voor het waterschap. Daarnaast blijf ik waarschuwen om geen inbreng te geven bij de Floriade. U weet ons standpunt wat dat betreft.

De heemraad bracht een cadeautje, de prognose jaarresultaat is positief door het beleid "nieuw voor oud". Complimenten daarvoor, maar of dat zo blijft, moeten we afwachten.

Een volgend punt betreft de Rekenkamercommissie. Het liefst zou de fractie de RKC afschaffen. Het kost alleen maar geld en het past niet bij de structuur van een waterschap.

Dan de punten waterkwaliteit, waterveiligheid en waterkwantiteit. De waterkwantiteit was de afgelopen periode een groot probleem. Het waterschap is erin geslaagd ervoor te zorgen dat er voldoende water bleef in het beheergebied.

Ik rond af met de waarschuwing dat ook het waterschap goed let op ondermijnende criminaliteit, daarvoor geen gelegenheid geeft. We hebben daar al eens een bijeenkomst aan gewijd, maar ik maak me, mede gezien mijn achtergrond, zorgen dat dit ook bij de waterschappen binnensluipt.” De heer Zwaaf verwoordt de algemene beschouwingen van de Algemene Waterschapspartij.

“Dit zijn de laatste algemene beschouwingen. We stellen nog eenmaal een meerjarenbegroting vast en nog eenmaal leggen we met cijfers het beleid voor het jaar 2019 vast.

Dank voor de organisatie voor het heldere stuk, voor de beantwoording van de technische vraag waar het gaat om de investeringen en de toezegging om in de uiteindelijke versie enige tekst ter verduidelijking toe te voegen.

Wat betreft het onderzoek naar de verwerking van maaisel was het toch wel verrassend dat eerst pas in 2021 de resultaten hiervan bekend zijn.

Met betrekking tot de MJB zien we dat het waterschap naast de kerntaken, de focus legt op zaken die overeenkomen met ambitie en uitdaging en een beperkte lastendrukstijging. Aangaande de focus moeten we dan vooral letten op de duurzaamheidsambitie om naast 100% energieneutraal, op de langere termijn 100% circulair te zijn. Onze fractie heeft al eerder aangegeven hiervoor minder enthousiasme aan de dag te kunnen leggen, 100% lijkt ons onhaalbaar en het is ook niet nodig. Anders is dat met de nieuwe normering van de primaire dijken en de klimaatadaptie. Wij denken dat dat wel behoort tot de kerntaken.

Dat dit allemaal leidt tot meer kosten en dus tot een verhoging van de belastingtarieven, meer dan vier jaar geleden is voorzien, lijkt ons niet onlogisch. Des te meer doet het wel pijn, dat de ingezetenen de komende jaren naast deze realiteit geconfronteerd worden met een verandering in de lastendruk, waarbij de ingezetenen in relatie tot de andere belastinggroepen een hoge rekening gepresenteerd krijgen. Van € 70,71 naar € 82,28 vind ik een behoorlijk bedrag. Maar we zullen het hierover nog wel met elkaar hebben in de verkiezingstijd.

Ik wil graag een onderwerp behandelen dat ook de heer Van Olst aan de orde stelde, namelijk de waterkwaliteit en dan met name de waterkwaliteit c.q. zuivering als het gaat om medicijnresten. Wij kijken uit naar de landelijke hotspotanalyse betreffende de verwijderingsrendementen van medicijnresten op bestaande zuiveringen en met name naar de technische mogelijkheden op dit moment. Wij begrijpen namelijk uit diverse publicaties dat op korte termijn alleen oplossingen voorhanden zijn die de burger veel geld kosten. De prijs-kwaliteitsverhouding zou niet in balans zijn. Volgens deskundigen is het beter te wachten, omdat men verwacht dat op dit gebied de eerste goed werkende en betaalbare systemen voor medicijnzuivering over vijf tot tien jaar pas op de markt zijn. Is het college op de hoogte van deze publicaties? Wat is de reactie daarop?

Van begin af aan hebben wij als AWP aandacht gevraagd voor het prijsopdrijvend karakter van het ambitieuze bestuursprogramma. Dat moesten we ervoor overhebben werd gezegd, want het draagvlak onder de bevolking is noodzakelijk. Onze vraag is: Is dat gelukt? Iets anders dan mevrouw Marcusse heb ik begrepen, die is daar heel tevreden over, die weet dat kennelijk al, maar wij niet. Is het waterschap inderdaad een naar buitengerichte organisatie geworden? Heeft het waterschap deze omslag in zijn geheel gemaakt? Zo niet, dan bevindt het waterschap zich in goed gezelschap, er zijn heel veel organisaties die dit niet lukt.

Niet getwijfeld wordt aan de goede wil, die is er wel, die is er vrijwel altijd. De afgesproken doelen worden onderschreven, zoals efficiënt en effectief werken, geld besparen, goede communicatie, minder complexe regelgeving, enthousiasme alom, allemaal goede voornemens, maar het vervelende is dat het vaak bij voornemens blijft. Veranderingen gaan dus vaak niet goed. Niet omdat het nieuwe niet goed zou zijn, maar omdat mensen ondanks goede voornemens toch snel terugvallen op oude gewoontes.

In het grensgebied tussen de wens en de praktijk blijkt altijd spanning te ontstaan. Spanning laat zich vaak vertalen in een hoger ziekteverzuim. Uit de bestuursrapportage blijkt dat dit percentage stijgende is en dat baart ons zorgen.

Dan kom ik terug op de periode dat we bezig waren met het ontwikkelen van een nieuw gebouw; ons verhaal over de kantoortuin. Ik mocht het zo niet noemen, want het heette anders, maar toch noem ik het nog even kantoortuin. Uit hedendaagse publicaties begrijp ik dat jarenlang onderzoek heeft uitgewezen dat het brein zeer gevoelig is voor afleiding. Elk telefoontje dat op de achtergrond gaat, leidt af. Toch kiezen bedrijven er massaal voor om veel mensen in dezelfde ruimte te laten werken. Natuurlijk kunnen deze kantoortuinen de samenwerking verbeteren, leveren ze besparing op qua huisvesting, maar de vraag is of deze winst opweegt tegen de kosten die gepaard gaan met de continue afleiding door gesprekken van collega's, langslappende collega's, oplopende stress en foutenlast. Dit zou het waterschap in plaats van goedkoper duurder maken. Wat ons betreft moet er meer inzicht komen in het draagvlak binnen de organisatie over al die ambities en veranderingen. Wij kijken uit naar het verhaal van de secretaris-directeur. Onze vraag is dan ook, of het bestuursprogramma *Duurzaam verbonden en vertrouwd*, het voor elkaar gekregen heeft dat de ingezetene nu vol begrip en tevreden naar zijn aanslag zal kijken in 2019. Onze vraag is of we niet meer moeten doen aangaande imago van het waterschap. Weten we wel voldoende hoe onze klant over ons denkt? De steeds veranderende wetgeving, het openbreken of aangaan van contracten, het maken van nieuwe afspraken, het zijn allerlei veranderingen die ook gevolgen hebben voor onze klanten. Het wordt tijd om dit beter te monitoren; meten is weten. Mijn fractie stelt voor om te bezien of het niet tijd wordt serieus werk hiervan te maken en wel door middel van het opnemen van een dergelijke functie in de organisatie. De medewerker hiermee belast krijgt als taak om zowel intern als extern de buitenwereld te monitoren en signalen door te geven en te vertalen. Het zou prettig zijn om dit in de bestaande formatie in te passen. Ik vraag dus geen nieuwe functionaris, maar wel om te kijken of een functionaris kan worden aangewezen die een dergelijke taak in zijn functie kan opnemen. Daar heeft de fractie dan ook een motie voor. Ik hoop dat deze motie breed gedragen zal worden binnen dit algemeen bestuur.

De Algemene Waterschapspartij gaat akkoord met de vijf voorstellen."

De heer De Borst hoorde de heer Zwaaf zeggen dat we medicijnresten niet in het milieu willen. Bij de bijdrage van de heer Oost heeft de heer De Borst de suggestie gedaan om een derde pijp in de straat te leggen. Is de heer Zwaaf medestander daarvan? Medicijnresten worden tenslotte via de urine uitgestoten.

De heer Zwaaf ziet die derde pijp niet zitten.

De heer Adamse vond dat de heer Zwaaf nogal dreigend sprak toen hij het had over de verkiezingen. Hij is erg benieuwd of het een positieve wending neemt. Of de euro per maand die de ingezetenen volgend jaar extra gaan betalen positief vertaald wordt naar alle dingen die het waterschap daarvoor bereikt heeft. Of dat het, in het kader van de publieke gerechtigheid van de heer Oost, een vergelijkende werking zal hebben en de burger dichter bij het waterschap zal brengen.

De heer Zwaaf reageert dat de Algemene Waterschapspartij nog steeds vindt dat de burger onevenredig wordt belast. Tijdens de verkiezingscampagne zal de partij het daarover uitgebreid hebben met de kiezers.

De voorzitter vraagt de heer Zwaaf of de motie ook voorziet in een keuze van wat die persoon dan niet gaat doen. In de toelichting staat dat het binnen de huidige formatie belegd kan worden. De voorzitter neemt aan dat de heer Zwaaf ook een financiële dekking heeft.

De heer Zwaaf antwoordt dat complimenten zijn uitgedeeld voor "nieuw voor oud". In het kader van dat programma wil de fractie graag dat, bijvoorbeeld bij communicatie, een afdeling waarvan de medewerkers sowieso veel contacten hebben, bepaalde activiteiten daarmee gecombineerd worden. Dat een deel van die monitoring onderdeel wordt gemaakt van zo'n functie. Misschien is dat een taak voor een halve dag, of een hele dag, op dit moment kan hij dat niet voorzien. De vraag is of het college kan kijken of dat mogelijk is.

De voorzitter leest de motie (M1) voor:

Motie 'Monitoring effecten van inspanningen waterbewustzijn'

De Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland in vergadering bijeen op dinsdag 27 november 2018, naar aanleiding van het bespreken van agendapunt 5c, Meerjarenbegroting 2019-2022,

Constaterende dat:

- er veel veranderingen hebben plaatsgevonden in wet- en regelgeving;
- er nieuwe afspraken zijn gemaakt met gemeentes met consequenties ook voor inwoners, die verantwoordelijk worden gesteld voor activiteiten in het waterbeheer;

Van oordeel dat:

- in het kader van het bestuursprogramma, waar het gaat om de verbinding met de samenleving, onvoldoende informatie bekend is over de resultaten van de inspanning op het onderdeel 'vergroten van het waterbewustzijn bij de inwoners in het gebied van Waterschap Zuiderzeeland';
- er weinig informatie of wisselwerking is over de vragen of en hoe de communicatie tussen waterschap en inwoners optimaal verloopt. (Meten is weten);

Draagt het college op:

- na te gaan of het structureel in de organisatie beleggen van (betere) monitoring van de effecten van de inspanningen ten aanzien van waterbewustzijn mogelijk is (bijvoorbeeld door het daartoe aanwijzen van een speciale functionaris).

En gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting:

Indieners menen dat het imago van het waterschap nauwelijks is bijgesteld t.o.v. 4 jaar geleden. Gezien de reacties naar aanleiding van publicaties in de pers menen nog veel inwoners, dat het waterschap een overbodige overheid is naast provincie en gemeentes.

Via regelmatige monitoring is het waterschap in staat sneller gerichte maatregelen te nemen ter vergroting van de herkenbaarheid en het draagvlak in de maatschappij. De voorgestelde functie zou binnen de huidige formatie moeten kunnen worden toegevoegd b.v. bij Communicatie.

De voorzitter stelt vast dat de motie is ondertekend door de heer Zwaaf, de heer Appel en de heer De Graaf. De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer Hogendoorn valt over de woorden "na te gaan". De motie is behoorlijk open opgesteld. De opdracht is na te gaan of dit structureel belegd kan worden. Het college kan makkelijk terugkomen met de melding dat er geen kans is, dat het geen optie is. Er wordt niet duidelijk iemand aangewezen die een jaar hiermee aan de gang gaat. Is hier bewust voor gekozen?

De heer Zwaaf antwoordt dat daar bewust voor gekozen is. Hij gaat uit van te goeder trouw. Dat als de AV bewust vraagt na te gaan in hoeverre dat mogelijk is, er ook een goede onderbouwing wordt gegeven als dat niet mogelijk is of als dat niet nodig is. Er wordt niet geëist dat dit moet gebeuren. Misschien heeft hij wel ongelijk, al denkt hij van niet, maar mevrouw Marcusse weet zeker van wel. Hij is heel benieuwd, wil dat wordt nagegaan of het ook echt nodig is. Als die monitoring een feit is, hoort hij graag van het college terug of er misschien wel meerdere mogelijkheden zijn om die monitoring te verzorgen. De heer De Borst geeft de heer Zwaaf de suggestie mee dat dit misschien een fantastisch onderzoek kan zijn voor de RKC.

De heer Zwaaf reageert dat hij die opmerking ook neergelegd heeft bij de groep die deze onderwerpen verzamelt.

Mevrouw Marcusse geeft aan dat zij heeft gezegd dat de fractie Bedrijfsgebouwd vindt dat waterbewustzijn een kwestie van een lange adem is. Dat er in deze periode een aantal flinke stappen zijn gezet, zowel door dit waterschap als daarbuiten. Als zij dit plaatst in de context van een paar honderd jaar waterschappen, dan kun je niet anders dan stellen dan dat het waterschap meebeweegt met de tijd, met het klimaat, enz. Het waterschap

moet zijn best doen. Bovendien moet het van twee kanten komen. De bewoner moet ook de tijd hebben om zich te verdiepen in dit soort onderwerpen. De gemeenten en de provincie staan daar anders in. Dat is precies wat een waterschap is.

De heer Adamse geeft als suggestie mee dat een naamsbekendheidsonderzoek of merkonderzoek uitstekend uitbesteed kan worden aan een hbo-stagiair. Uit eigen ervaring kan hij zeggen dat dit prima werkt. Dat is goedkoper dan een RKC-onderzoek.

De heer Zwaaf is het daarmee eens, hij laat die mogelijkheid open, de vraag ligt bij het college.

De heer Vereijken vraagt of dit niet gewoon onderdeel is voor de normale bedrijfsvoering, dat je checkt of wat je doet effect heeft.

De heer Zwaaf heeft dat nagegaan en daaruit bleek dat veel bedrijven dachten dat het bij de normale bedrijfsvoering hoorde.

De heer De Graaf heeft zijn bijdrage namens de ChristenUnie het motto 'vrede zoeken en rechtdoen' meegegeven.

"De titel voor deze bijdrage is ontleend aan de onze partijbijeenkomst van afgelopen zaterdag, waar dit als nieuw motto is vastgesteld en die mij aanspreekt.

Voor mijn persoonlijk laatste algemene beschouwingen heb ik aansluiting proberen te vinden tussen de MJB en het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie voor de komende periode voor de waterschapsverkiezingen.

De voorliggende MJB ziet er prima uit, geeft een goed beeld van de ontwikkelingen en keuzes die we hebben te maken, complimenten van mijn fractie voor college en organisatie.

Zonder water groeit of leeft er niets. Zowel de mens, de natuur als de economie kunnen niet zonder water. Dat is in de afgelopen bestuursperiode goed duidelijk geworden en in de samenleving begint dit besef ook steeds meer door te sijpelen. Dat is winst, gegeven de discussie van zojuist over de motie. Voor het werk van het waterschap kiest de ChristenUnie als vertrekpunt dat wij geloven dat de Schepper ons de zorg voor deze aarde toevertrouwd heeft. Daar willen wij goed mee omgaan, zodat we de aarde goed doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen.

We zijn als bestuur bezig om zo verantwoord mogelijk te besturen, maken weloverwogen keuzes en proberen dat te doen tegen beheersbare kosten. Maar de komende jaren zullen de kosten gaan stijgen door allerlei opgaven die op ons afkomen. Laten we dat vooral goed blijven uitleggen, maar er ook niet voor weglopen.

Het waterschap moet wettelijk zorgen voor de bescherming tegen water. Sterke dijken en goed onderhouden waterkeringen zijn van levensbelang. Het uitvoeren van deze taak heeft daarom prioriteit. Burgers en bedrijven moeten goed worden geïnformeerd over de mogelijke waterrisico's, zeker met het oog op de klimaatverandering.

Het waterschap kan een belangrijke bijdrage leveren om onze omgeving duurzamer in te richten en te gebruiken. Het waterschap moet zich dan ook niet beperken tot zijn kerntaken, maar met een brede blik kijken naar de problematiek van vandaag en morgen. Samenwerking is het sleutelwoord, soms ook met onverwachte en nieuwe partijen (zoals de VVD terecht opmerkte), we kunnen het niet alleen.

Ook bij de verwerking van afvalwater staan de ontwikkelingen niet stil. Door grondstoffen en energie te winnen uit het afvalwater kunnen we een belangrijke bijdrage leveren aan de totstandkoming van een duurzame en circulaire economie, waarbij we kringlopen sluiten. We zijn daarin al goed bezig, maar het is nog niet klaar en het strekt zich ook uit tot onze andere kerntaken, zoals de bemalingstaak. De grote investeringen die we hebben te doen, zullen zich op termijn terugbetalen en hopelijk de kosten drukken. Bebouwing, landbouw en natuur in een gebied stellen elk hun eigen eisen aan het beheer van water. De ChristenUnie vindt dat schade door te hoge of juist te lage waterstanden zoveel mogelijk moet worden voorkomen. In tijden van droogte is voldoende aanvoer van zoet water van vitaal belang. Dat hebben we deze zomer gezien. Het waterschap moet zorgen voor een optimaal waterbeheer in het stedelijke en landelijke gebied.

Zoals de gemeente zorgt voor de omgevingsplannen, zorgt het waterschap dat er in het hele gebied heldere afspraken zijn over het peilbeheer. Bij de

belangenafweging is het van belang dat wordt gekeken of er een flexibel peilbeheer kan worden toegepast.

De ChristenUnie wil de waterkwaliteit in steden en dorpen nog verder verbeteren. Het water in de stad moet ecologisch gezond zijn en blijven en ruimte bieden voor dieren en waterplanten. In deze bestuursperiode moeten de nodige stappen worden genomen om de vastgestelde normen in 2027 te halen. Samen met de gemeenten wil het waterschap maatregelen stimuleren zoals: groene daken, drijvende woningen en extra waterberging. De ChristenUnie wil dat er bij het waterbeheer in de stad meer rekening wordt gehouden met de klimaatveranderingen. Hierdoor worden wateroverlast en droogte voorkomen. De aanwezigheid van water maakt woonwijken mooier en verhoogt de kwaliteit van een wijk. Wij willen dan ook stimuleren dat de aanleg en de inrichting van water op een mooie manier wordt ingepland. De veiligheid dient daarbij niet uit het oog te worden verloren.

Bij de werkzaamheden van het waterschap houden we rekening met de langetermijneffecten. We willen niet dat problemen terechtkomen bij volgende generaties. Het waterschap moet daarom duurzaam werken en verantwoord omgaan met het milieu. We doen dit voor een groot deel al. Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) is een belangrijk uitgangspunt. Het waterschap wil gebruikmaken van de innovatieve kracht van bedrijven. Voor inwoners en de bedrijven bestaat er maar één overheid. De taken tussen het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen moeten helder worden verdeeld. We stellen daarom voor dat ons waterschap samen met de gemeenten en onze provincie gezamenlijk één waterloket aanbieden, waar inwoners en bedrijven met al hun watervragen terecht kunnen. Wij zullen die dan moeten beantwoorden, want wij zijn de waterautoriteit. Burgers en bedrijven moeten ook bewust worden gemaakt van hun eigen verantwoordelijkheid voor de waterkwaliteit en van hun aandeel in de schade voor het milieu. Bij overtredingen moeten er effectieve sancties worden opgelegd. Het waterschap geeft bij het naleven van deze regels zelf het goede voorbeeld.

De ChristenUnie is voor het handhaven van een kwijtscheldingsnorm en voor een sociale inning van de waterschapsbelasting.

Bij de waterschappen is veel kennis en informatie beschikbaar. Door deze informatie te delen kan het waterbeheer nog beter worden uitgevoerd en voorkomen we dubbel werk. De ChristenUnie ziet graag dat waterschappen kennis uitwisselen met boeren, landbouworganisaties, natuurbeheerders, hengelsportfederaties, gemeenten, burgers en het onderwijs.

Nederlandse waterkennis is een sterk exportproduct. Waterschappen kunnen die exportontwikkeling bevorderen door internationaal bij te dragen met hun kennis over water, dijken en het zuiveren van afvalwater. Wat ons betreft blijven we ook investeren in die gebieden, waar we ontwikkelingswerk verrichten in samenwerking met collega-waterschappen en het ministerie. Mijn fractie gaat akkoord met de beslispunten 1 tot en met 5."

De heer Appel vraagt hoe de ChristenUnie zich dat waterloket voorstelt.

De heer De Graaf antwoordt dat dit met de Omgevingswet in de hand concreet uitgewerkt moet worden. Men denkt er al over na, is er al mee bezig. Hij laat de praktijk graag aan de organisatie over, maar de meeste vragen van burgers komen binnen bij het gemeenteloket. Er moet iets ingericht worden zodat ze heel snel bij de waterautoriteit aan tafel komen. Dus beginnen bij de gemeente, zorgen dat de kennis ook daar ligt.

De heer De Borst geeft de algemene beschouwingen van de SGP-fractie, met als titel 'Levend Water'.

"Voordat ik mijn gedachten de vrije loop laat, eerst een reactie op de concept-MJB 2019-2022. De laatste van de vier op rij, in deze bestuurstermijn.

Inderdaad we hebben een concept, dat stond ook met grote letters op de papieren versie die uitgereikt is. Ik zie het ook als een concept, want ik wil deze begroting amenderen. Niet voor de Bühne, maar om recht te doen aan die circa 1500 stemgerechtigden buiten de provinciegrenzen van Flevoland. Zoals iedereen in deze AV weet, heb ik vanaf het allereerste begin in 2015 een lans gebroken om Zuiderzeeland niet het waterschap van Flevoland te laten zijn, maar van ons gehele beheergebied. En blijkbaar wordt de kleinste gekozen fractie op dit punt niet voldoende serieus genomen, zodat mij bij deze laatste algemene beschouwingen, niets anders rest dan met een amendement te

komen die dit rechtzet. Ik wil het u hierbij overhandigen. Het amendement heet: 'Beheergebied Zuiderzeeland is groter dan Flevoland'."

De voorzitter stelt vast dat het een amendement is op de teksten van de MJB, niet op de besluiten.

Amendement Beheergebied Zuiderzeeland is groter dan Flevoland'

De Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland in vergadering bijeen op d.d. 27 november 2018

Agendapunt: 5.c Meerjarenbegroting 2019 - 2022

Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor in de concept meerjarenbegroting 2019-2022:

De huidige teksten in de concept meerjarenbegroting luiden:

1. Pagina 5 - Missie en visie. 'Waterschap Zuiderzeeland is een maatschappelijke Organisatie die dicht bij de burger staat. Anders dan gemeenten en provincies is het waterschap een functionele democratie: het heeft een afgebakende taak, namelijk het kwantitatieve en kwalitatieve waterbeheer in de provincie Flevoland.'
2. Pagina 5 - Missie en visie. 'Waterschap Zuiderzeeland staat midden in de maatschappij, is zich bewust van zijn omgeving en heeft oog voor zijn omgeving en de dynamiek die Flevoland eigen is.'
3. Pagina 9 - Wat willen we bereiken - Water en ruimte. 'Waterschap Zuiderzeeland streeft naar een toekomstbestendige ruimtelijke inrichting van Flevoland.'
4. Pagina 12 - Omgeving en Organisatie - Duurzaamheid, innovatie & energie. 'Daarnaast kunnen we onze assets (eigendommen) beschikbaar stellen om mee te werken aan energieneutraliteit en circulariteit in Flevoland.'
5. Pagina 21 - Wat willen we bereiken - Beoogd effect. 'In het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland is de waterveiligheid gewaarborgd, zodat de inwoners van Flevoland veilig kunnen wonen, werken en recreëren.'
6. Pagina 33 - Wat willen we bereiken - Doelstellingen. 'De inrichting en het beheer van de watergangen in Flevoland zijn gericht op het tegengaan van vestiging en verspreiding van exoten.'

Het voorstel is deze teksten als volgt te wijzigen (**dikgedrukt de wijzigingen**):

7. Pagina 5 - Missie en visie. 'Waterschap Zuiderzeeland is een maatschappelijke organisatie die dicht bij de burger staat. Anders dan gemeenten en provincies is het waterschap een functionele democratie: het heeft een afgebakende taak, namelijk het kwantitatieve en kwalitatieve waterbeheer in de provincie Flevoland **en delen van de provincies Friesland en Overijssel**.'
8. Pagina 5 - Missie en visie. 'Waterschap Zuiderzeeland staat midden in de maatschappij, is zich bewust van zijn omgeving en heeft oog voor zijn omgeving en de dynamiek die **Flevoland het beheergebied** eigen is.'
9. Pagina 9 - Wat willen we bereiken - Water en ruimte. 'Waterschap Zuiderzeeland streeft naar een toekomstbestendige ruimtelijke inrichting van **Flevoland zijn beheergebied**.'
10. Pagina 12 - Omgeving en Organisatie - Duurzaamheid, innovatie & energie. 'Daarnaast kunnen we onze assets (eigendommen) beschikbaar stellen om mee te werken aan energieneutraliteit en circulariteit in **Flevoland ons beheergebied**.'
11. Pagina 21 - Wat willen we bereiken - Beoogd effect. 'In het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland is de waterveiligheid gewaarborgd, zodat **de onze** inwoners van **Flevoland** veilig kunnen wonen, werken en recreëren.'
12. Pagina 33 - Wat willen we bereiken - Doelstellingen. 'De inrichting en het beheer van de watergangen in **Flevoland ons beheergebied** zijn gericht op het tegengaan van vestiging en verspreiding van exoten.'

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting:

Ons beheergebied is groter dan de provinciale grenzen van Flevoland.

De voorzitter stelt vast dat het amendement is ondertekend door de heren De Borst, De Graaf en Oost. Het maakt deel uit van de beraadslagingen. Het amendement geeft aan dat de SGP-fractie de MJB aangepast wil zien. Het gaat erom dat ook de provincies Friesland en Overijssel genoemd worden. Ze vraagt of de heer De Borst ermee instemt dat ze het amendement (A3) niet volledig voorleest.

De heer De Borst stemt daarmee in. Hij bevestigt dat de intentie is het beheergebied groter te laten zijn dan de provinciegrenzen.

De voorzitter vat samen dat, daar waar in de MJB provincie Flevoland staat, moet staan provincies Friesland, Overijssel en Flevoland.

De heer Adamse vraagt of een belofte om dat voortaan zo te doen voldoende kan zijn voor de SGP.

De heer De Borst reageert dat hij geteld heeft hoe vaak hij dit in deze AV aan de orde gesteld heeft en hij is tot zes of zeven keer gekomen. Hij laat het aan de heer Adamse over of dan een belofte voldoende is.

De heer De Borst vervolgt met zijn beschouwingen.

"Inhoudelijk kan de SGP-fractie instemmen met de MJB en daarmee met de beslispunten 1 tot en met 5 van het AV-voorstel.

In de voorstellen 1 en 2 zit volgens mij wel een dubbeling. Want als wij de complete MJB vaststellen met voorstel 1, waarom moeten wij dan in voorstel 2 ook nog de eerste jaarschijf nog vaststellen? Moet dat dubbel vastgesteld worden?

Dan nu naar levend water.

Levend water heeft massa. Ik vertaal het als: een levende massa. Zo kijk ik ook naar de organisatie, zoals verwoord wordt in het programma Algemeen. Een positief en betrokken groep mensen, die gaat voor hun werk. De organisatie heeft behoorlijk het mes in zichzelf gezet om onder leiding van de secretaris-directeur te komen tot een zakelijkere benadering. Dat juich ik toe en dat mag best een tandje meer. Het is prima dat het waterschap te pas en te onpas door allerlei instanties uitgenodigd wordt om als adviseur mee te denken in wateropgaven, maar waarom is dat kosteloos? Indien men dezelfde vragen aan externen stelt, krijgt men een factuur. Als wij kennis niet in huis hebben, moeten we die ook duur inkopen. Waarom krijgen al die raad vragende instanties dan geen factuur van ons?

Is wassend water levend water? Ik denk het wel. Dijken beschermen ons ertegen. We moeten aan de slag met onze dijken, maar het beste jongetje van de klas zijn, is ook weer overdreven. Het derde leven van de Knardijk heeft onze bijzondere belangstelling. Voor de SGP heeft die dijk wel een geschiedenis. Onze belangstelling gaat met name uit naar een ontwikkeling pal ten oosten van de A6. Indien daardoor die vreselijke 'Tong van Lucifer' kan verdwijnen, dan is ons dat meer dan welkom. Het beeld dat daar staat, is een toonbeeld van de grote tegenstander van het Levende Water (met hoofdletters).

Levend water moet precies voldoende zijn. Niet te veel, niet te weinig. Het onderzoek naar flexibel malen wordt steeds weer uitgesteld. Van 2018, naar begin 2019 en nu naar 2021. Aandringen van ons om met de resultaten voor de a.s. verkiezingen te komen, gaat helaas niet lukken. Dat is spijtig, want met de invoering daarvan zouden veel doelen gerealiseerd kunnen worden, zoals benutting van optimale energieprijzen, maar ook minimalisatie van storingsdiensten en zeker op zondag. Afgelopen zomer was de situatie zorgelijk. We hebben een robuust systeem, maar de leerpunten van de afgelopen zomer moeten we wel implementeren. Wat me wel zorgen baart, is dat volgens de beantwoording van de technische vragen 'onderhoud gemalen' niet in de MJB zit. Is dat juist en zo ja, waarom niet?

Is zuiver water levend water? Juist wel; levend water heeft de juiste waterkwaliteit om onze gewassen te besproeien en voedsel te produceren om ons in het leven te behouden. Maar ook om sloten, singels en plassen op optimale kwaliteit te houden. Ook dat is een deel van onze taak om

rentmeester te zijn. Tegengaan en voorkomen van vervuiling met medicijnresten en microplastics is onze taak. Maar ook daar geldt wat ons betreft, de vervuiler betaalt. Iedere vorm van reductie van vuillast, slibreductie of terugwinning van stoffen, kan op onze belangstelling rekenen. Levend water komt ook in de Bijbel voor en wel op verschillende plaatsen. Het voert te ver om hier het vierde hoofdstuk van het evangelie van Johannes te lezen, daarom vraag ik u allen dit vanavond thuis zelf te doen. In dat hoofdstuk wordt een zondige vrouw door Jezus Christus het Levende Water aangeboden. De Levende Water is daar een beeld van Hem die machtig is haar zonden weg te wassen, te vergeven. En in het laatste Bijbelboek, Openbaring 7, wordt zelfs gesproken over levende fonteinen van water. En voorzitter, dat beeld, de vergelijking die de Bijbel bedoelt met het Levende Water wens ik u, het college van DenH, de organisatie, de AV en mezelf toe voor het nieuwe begrotingsjaar."

Mevrouw Rijs geeft aan dat de fractie Natuurterreinen het college en de organisatie wil bedanken voor de zorgvuldigheid waarmee het proces van de begroting is doorlopen.

"Zorgelijk is voor ons de verhoging van het tarief van Natuur met 17,7%. Het zijn hoge getallen. Een collega noemde al wat dit betekent voor een agrarisch bedrijf. Om een voorbeeld te geven, voor Het Flevo-landschap dat zo'n 5500 hectare in beheer heeft, betekent dit een jaarlijkse kostenverhoging van bijna 8.000 euro. De effecten van de belastingherziening zijn voor Natuur nog helemaal ongewis zoals we eerder vandaag gezien hebben. Maar wat moet, dat moet, het is nu eenmaal zo, maar ik ben bang dat we het wel terug zullen zien in de kwaliteit van natuurbeheer of recreatie. Het zij zo!

Een goed inzicht in de toekomstige kosten is hoe dan ook een must. In de MJB miste ik de voortgang van het assetmanagement. Inmiddels is duidelijk dat de aanpak iets is gewijzigd. Mijn verzoek is dan ook: maak daarin tempo en neem vooral de AV daarin mee. Ze steunt de oproep van de heer Vereijken.

Ten aanzien van de presentatie van de kaderstelling investeringen hebben we met het Initiatiefvoorstel van de werkgroep investeringen flinke stappen kunnen zetten. Met het toevoegen van betere specificaties van de reguliere investeringen aan begroting lijkt nu echt de goede weg ingeslagen.

Tegelijkertijd ben ik van mening dat we goed aandacht moeten blijven hebben, maar dan meer geclusterd wellicht, voor investeringen én ontwikkelingen rond grotere onderwerpen, bijvoorbeeld de AWZI's, met Almere als actueel voorbeeld. De constatering is dat assetmanagement en investeringen elkaar zullen raken. Op een of andere manier horen die bij elkaar.

Op 18 december gaan we als werkgroep investeringen een eerste evaluatie doen. Twee van de peetvaders, de heer Kolmer en de heer Rehorst, zijn er op dit moment niet, vandaar dat zij dit meldt.

Met deze kanttekeningen stemt de fractie Natuurterreinen in met de MJB 2019-2022, met de begroting 2019 en de drie verordeningen voor belastingheffing. Dan nu mijn algemene beschouwing.

Dit keer wil ik beginnen met het citeren van de directeur-generaal van het Wereld Natuur Fonds die bij het verschijnen van het Living Planet Report 2018, een soort wereldwijde thermometer voor de biodiversiteit, de volgende behartenswaardige oproep deed:

"Wij zijn de eerste generatie die een scherp beeld heeft van de waarde van de natuur en onze impact daarop. Mogelijk zijn we de laatste generatie die actie kan ondernemen om de neergaande trend te keren."

Hij ziet dus net als de klimaatdeskundigen de grote urgentie om snel aan de slag te gaan. En volgens mij, als ik alle beschouwingen rond klimaat zo hoor, zien wij hier die urgentie ook ten volle. Het is heel fijn dat zo met elkaar te delen.

De klimaatverandering lijkt geleidelijk te gaan tot 2050, maar dán moeten we ook echt voorbereid zijn op een versnelling. En die natuurlijk zoveel mogelijk zien te verkleinen. Een aantal collega-fracties heeft hier al op gereflecteerd. Ik wil met name inzoomen op de natuurgebieden en de biodiversiteit in Flevoland. Flevoland is er deze zomer tijdens de droogte genadig afgekomen, dankzij de adequate inzet van onze mensen, maar ook dankzij het feit dat we een polder met kwel zijn. Toch hebben de natuurbeheerders de droogte aan den lijve gevoeld en is de impact op de natuur nu nog helemaal niet bekend. Als droogte een incidentele gebeurtenis is, herstellen vegetatie en dierenleven zich wel weer. Spannender is de ondergrond, wat is daar gebeurd. We kunnen alleen

maar afwachten of er geen ondoordringbare lagen zijn gescheurd zoals bij de vennen in het Knarbos, of dat ergens ongerijpte klei versneld is gerijpt met kleischeuren tot gevolg en daarmee lekke natuurgebieden. Ook moeten we maar afwachten of het grondwater de komende maanden voldoende wordt aangevuld, zodat de weidevogelgebieden in februari weer plas-dras staan en niet bij de eerste lentedagen weer droogvallen. Duimen maar.

De TOP-verdrogingprojecten die aan het begin van onze periode uitgevoerd zijn, hebben een behoorlijk effect gehad. In een flink deel van de natuurgebieden is de situatie nu redelijk tot goed. Maar dat is voor het huidige, zeg maar "het oude" klimaat en niet per definitie voor het nieuwe klimaat, dat ons te wachten staat of misschien zelfs al begonnen is. Ik wil dan ook een dringende oproep doen om samen met de natuurbeheerders in de droogte-evaluatie ook naar de toekomst te kijken en om samen te verkennen waar we voor de natuurgebieden voor gesteld staan. De sluit aan bij de suggestie van de heer Hogendoorn om ook stresstesten voor het platteland te houden, het lijkt mij een goede hint om daarnaar te kijken. Het is fijn om dat te doen in wisselwerking met de agrarische sector.

En dat brengt mij bij de biodiversiteit. De internationale waarde van de Flevolandse natuur zit hem in het natte karakter: het is deltanatuur. Onze biodiversiteit is afhankelijk van natte natuurgebieden. Tegelijkertijd doen met name veel vogelsoorten ook een beroep op voedsel en broedgelegenheid in het agrarisch gebied. Daarom is verduurzaming in ons landbouwgebied absoluut onmisbaar. Ik ben blij dat we hier als waterschap ook ons steentje aan bijdragen.

Vorig jaar heeft ons college tijdens de behandeling van de MJB het principe omarmd dat we biodiversiteit meekoppelen in beheer en ontwikkelingen als dat relatief eenvoudig kan. Ik zie dit in de MJB bij toekomstige ontwikkelingen als het ware "om de hoek kijken" in zinnen als "creëren van maatschappelijke meerwaarde" en "kijken naar vismigratie". Ik zie inderdaad de komende jaren grote kansen bij de planvorming voor dijkversterking. Niet alleen in de vorm van kruidenrijke grasmatten, zoals binnenkort misschien wel kan bij de Drontermeerdijk, maar ook in alternatieve vormen van versterking, zoals luwtedammen, vooroevers, overslagdijken e.d. Het is een goed plan om bij de toetsing en planvorming voor de Oostvaarderdijk samen met RWS serieus naar de binnen-buitenverbindingen bij de Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen te kijken. En natuurlijk zit aandacht voor biodiversiteit impliciet in het reguliere beheerwerk, daar ga ik tenminste van uit.

Al met al is dit een tijd die meer dan ooit vraagt om ons dagelijks werk en onze opgaves met een brede blik en integraal te benaderen. Dat zijn we in deze bestuursperiode meer en meer gaan doen. Laten we dat vooral voortzetten in de volgende periode! Het is een enorme uitdaging voor onze mensen om voor het heden te zorgen en tegelijkertijd te werken aan de toekomst. Ik wil hen en ons daarbij veel succes en vooral ook wijsheid toewensen!"

De heer Hogendoorn hoort over de natte deltanatuur. Hoe haalbaar is dat nog op de lange termijn, met het oog op de klimaatverandering? Is dat alleen nog kunstmatig te faciliteren? Omdat het klimaat verandert, krijg je andere natuur, misschien andere natuurdoeltypes.

Mevrouw Rijs antwoordt dat de natuurdoeltypes misschien voor een deel zullen veranderen, maar het feit dat we in een delta wonen, die functie op de wereldschaal van natuur zal hetzelfde blijven. Het kan wellicht in Flevoland verschuiven, maar het doel en het functioneren zal er altijd blijven.

De heer Van Olst vraagt of hij hoorde zeggen dat het mogelijk ook zo is dat de schade die toegebracht kan zijn aan de natuur door verdroging in de toekomst een extra aandachtspunt móet zijn voor dit waterschap. Met andere woorden, dat het waterschap een rol moet vervullen bij het zorgen voor betere uitgangspunten voor kwaliteit van het natuurbeheer.

Mevrouw Rijs reageert dat dit volgens haar de basis is onder haar verhaal.

De voorzitter stelt vast dat de AV aan het eind van de eerste termijn van de fracties is gekomen. Ze constateert dat er brede steun is voor de voorstellen van het college. Er zijn complimenten gemaakt voor de inhoud en het proces. Die complimenten worden doorgegeven aan de organisatie.

Er is een groot aantal vragen gesteld en er is een motie en een amendement ingediend. Om de beantwoording voor te bereiden trekt het college zich terug. De voorzitter schorst de vergadering.

De voorzitter heropent de vergadering.

Het college is blij met alle reacties in eerste termijn, maar constateert tegelijkertijd dat er in de bijdragen een groot aantal statements zat die soms ook knagen aan eerder afgesproken ambities, dan wel aan afspraken die gemaakt zijn in deze AV. Als voorbeeld noemt ze de twijfel bij de ambitie om in 2050 geheel circulair te zijn. Bij het vaststellen van de agenda grondstoffen heeft de AV al uitgebreid gesproken over die ambitie en het college wil die niet opnieuw ter discussie stellen.

Er zijn wat vragen gesteld over het hoofdstuk Missie en visie van het waterschap. De AV weet dat die missie en visie vastgespijkerd zijn in het Waterbeheerplan (WBP), daaraan kan niets veranderd worden.

Toch wil het college aan de AV meegeven dat het amendement 'Beheergebied Zuiderzeeland is groter dan Flevoland' sympathiek is. Dat de AV met een beetje fantasie kan zeggen dat het tekstuele verbeteringen zijn van de missie en visie die gewoon verwerkt kunnen worden in de MJB. Als de AV daarmee instemt kunnen de wijzigingsvoorstellen in het amendement meegenomen worden in de MJB.

Wat betreft de motie 'Monitoring effecten van inspanningen waterbewustzijn', is het goede nieuws dat er al behoorlijke stappen gezet zijn. Dat gebeurt echter nog achter de schermen, in de organisatie. De organisatie is druk bezig om de effecten van de inzet van het waterschap in de buitenwereld te meten en daarvoor een professioneel monitoringssysteem te bedenken. De voorzitter weet niet of de AV het monitoringsinstrument *tamtam* kent, een instrument waarmee heel snel inzichtelijk kan worden gemaakt wat er zoal in de buitenwereld speelt. Op dit moment doet een klein team van medewerkers mee aan een pilot. Het is de bedoeling dat systeem in het eerste kwartaal 2019 operationeel te hebben en dan kan ook de AV die raadplegen. In die zin kan gezegd worden dat de motie ondersteuning van bestaand beleid is en wellicht overbodig kan zijn.

Heemraad de heer Nieuwenhuis geeft richting mevrouw Rijs aan dat in de organisatie goed gewerkt wordt aan de biodiversiteit, zowel op het beheervlak vanuit de beheertaken, als ook in nieuwe projecten. Ze noemde het voorbeeld van de Drontermeerdijk. Op dit moment zit dat project in de fase van de klantspecificatie-eisen voor de contractvorm die uitgeschreven gaat worden. Daarin worden dit soort zaken meegenomen. Dat geldt ook bij andere nieuwe ontwikkelingen.

Diverse fracties hebben opmerkingen gemaakt over het stedelijk water. In het verlengde van het stuk dat op 30 oktober 2018 voorlag in de AV, wordt op dit moment gewerkt aan een agenda stedelijk water. Die wordt in twee stappen voorgelegd aan de AV, opiniërend in de vergadering van 5 februari 2019 en besluitvormend in de vergadering van 12 maart 2019. De stellers van het stuk zullen de diverse opmerkingen die vandaag zijn gemaakt daarin betrekken. De heer Hogendoorn vroeg of de stresstesten ook in de kleine kernen worden gehouden. Heemraad Nieuwenhuis antwoordt dat dit zo is, zeker in de Noordoostpolder, het gaat over het hele bebouwde gebied.

Heemraad de heer Leijten gaat in op stresstesten in het landelijk gebied. De stresstesten komen voort uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. In dat Deltaplan is ook sprake van een toets in het landelijk gebied. In het kader van wateroverlast kan gezegd worden dat het waterschap in principe elke zes jaar een test doet met de watersysteemtoetsing. Die toetsing had het waterschap het afgelopen jaar moeten doen, maar toen geconstateerd werd dat de uitgangspunten niet gewijzigd waren, is gezegd dat de watersysteemtoetsing van de laatste keer altijd nog geldig is en dat de volgende in 2024 zal zijn. De stresstesten gaan verder dan alleen de watertoets. Dan gaat het ook over droogte, hoe het gebied daarvoor is ingericht, en ook over hitte, al zal dat in het landelijk gebied op een andere manier aan de orde zijn dan in het stedelijk gebied. Er wordt weldegelijk rekening mee gehouden dat ook in het landelijk gebied die stresstesten gedaan moeten worden.

In verband met de droogte is er veel aandacht gevraagd voor de natuurgebieden. Alles wat het waterschap de afgelopen zomer in verband met de droogte is tegengekomen, wordt op korte termijn geëvalueerd. In die evaluatie wordt, naast de crisisaanpak, ook de beleidsmatige aanpak met betrekking tot de droogte meegenomen. Voor het opleggen van beperkingen

bij droogte is een model ontwikkeld, maar daarbinnen zijn er nog keuzes voor elk afzonderlijk waterschap. Bij de evaluatie wordt ook daarbij stilgestaan. De heer De Borst vroeg waarom het zo lang duurt voordat het waterschap kan overgaan op flexibel malen. Heemraad Leijten reageert dat de AV weet dat er op dit moment een pilot is bij gemaal Buma. De uitkomsten van die pilot moet het college nog krijgen. Als het waterschap dat breder wil uitzetten bij andere gemalen, moet bekeken worden hoe snel dat kan, het waterschap heeft wel te maken met de huidige contracten. Het college meent dat 2021 het meest realistisch is.

De 2^e technische vraag over de MJB was of er een overzicht kon worden gegeven met onderwerpen die in 2019-2022 op de agenda komen maar (financieel) niet in de MJB zijn opgenomen. In het overzicht staat ook "onderhoud gemalen". Wellicht was het antwoord niet duidelijk. Heemraad Leijten vult aan dat het groot onderhoud bij gemalen niet in de MJB zit. Het normale onderhoud zit wel in de MJB.

Heemraad mevrouw Schelwald gaat als eerste in op de vragen over de medicijnresten en de (kosten van de) vierde trap.

Twee jaar geleden is een hotspotanalyse gedaan. Daarbij is gekeken welke zuiveringen mogelijk de grootste vracht aan medicijnresten op het water geven. De AWZI's Almere en Lelystad kwamen daaruit naar voren, Lelystad en Almere hebben de grootste aantallen inwoners en in beide steden is een ziekenhuis. Dit jaar is in twee rondes (voorjaar en najaar) op de zuiveringen gemeten naar de daadwerkelijke zuiveringsrendementen. Die resultaten van die analyses zijn bijna beschikbaar. Begin 2019 worden die besproken, ook met de collega-waterschappen in Rijn-Oost-verband die dezelfde metingen hebben laten doen op hun zuiveringen. Dan wordt gezamenlijk een strategie bepaald over hoe nu verder te gaan. Daarbij worden ook de ecologische risico's op het ontvangende water betrokken en wordt bekeken wie wat gaat doen, waar en met welke techniek. Op dit moment is een palet aan technieken beschikbaar, zoals actief kool, omgekeerde osmose, membraamfiltratie. Niet alle waterschappen hoeven hetzelfde te doen. Het zijn inderdaad dure technieken, maar de waterschappen hebben de tijd mee, waren die technieken een aantal jaren geleden geschat op zo'n € 800 miljoen per jaar aan kosten, inmiddels is dat bedrag teruggebracht naar € 160 miljoen per jaar. De verwachting is dat er de komende tijd kosteneffectievere technieken zullen komen. Het Rijk heeft € 90 miljoen beschikbaar gesteld om de waterschappen te helpen om die eerste grote praktijkpilots in gang te zetten. Waterschap Aa en Maas maakt daar nu al een start mee.

Heemraad Schelwald vervolgt met de acties en effecten van het ABW in het landelijk gebied, de voortgang, de resultaatsafspraken (80% minder in 2021). De afgelopen jaren is er veel gedaan met de sector. Dat is niet altijd gelijk meetbaar, maar in sommige gevallen wel. Bijvoorbeeld de erfemissiescans die zijn gedaan met de bloembollensector. Dat direct in het erfputje gemeten kon worden, heeft al geleid tot het treffen van maatregelen. In één jaar tijd is met die negen grote bollenboeren al een reductie van 75% bereikt. In 2019 wordt dat uitgerold in een grote gebiedsgerichte pilot waaraan tientallen agrariërs mee gaan doen. Die zullen ook allemaal de nodige maatregelen gaan treffen. Omdat 2019 het derde jaar is van het ABW komt er een evaluatie. Dit keer niet alleen intern, maar ook een externe evaluatie. Heemraad Schelwald heeft samen met heemraad Leijten vorige week in de stuurgroep van het actieplan gesproken over de monitoring, ook op langere termijn, waarbij het ABW wil aansluiten bij de landelijk voorgestelde lijn. Die lijn is een drietrapsraket:

1. Wat is het aantal agrariërs dat maatregelen neemt of heeft genomen?;
2. Welk areaal aan oppervlakte wordt daarmee bereikt?;
3. Is het terug te zien in de monitoringsresultaten?

Landelijk gebeurt er ook van alles. Heemraad Schelwald heeft het voorrecht om namens alle waterschappen aan de Versnellingstafel Landbouwemissies te mogen zitten. Aan die tafel zitten ook de ministeries van IenW en LNV en Vitens en ook de sector zelf is vertegenwoordigd. Die tafel gaat met concrete versnellingsvoorstellen komen.

Vorige week was ze bij een landelijk overleg van de bloembollenteeltsector. Er is een mooi actieprogramma opgesteld dat als voorbeeld voor andere sectoren kan dienen. Het kijkt naar de weerbaarheid van de gewassen, innovaties, het natuurlijk kapitaal. Gisteren zag ze de visie op gewasbeschermingsmiddelen 2030 van LNV en werd daar heel blij van. Er wordt echt ingezet op

vergroening, er is echt een kentering waarneembaar, iedereen is bereid daaraan zijn steentje bij te dragen. Er is veel aandacht voor biodiversiteit, voor gezond bodemleven als basis voor een gezonde bedrijfsvoering en ook stimulering van biologische landbouw. Om ten minste te zorgen dat overal nagenoeg schoon gewerkt wordt, dan men zonder emissie gaat opereren. De vorige keer heeft mevrouw Ottens gevraagd hoe het zit met de voortgang van de KRW. Heemraad Schelwald geeft aan dat een notitie is opgesteld van wat nu bekend is, die staat vanaf vandaag op de website. Daarin zitten ook de gewasbeschermingsmiddelen, voor zover het de prioritaire stoffen betreft die onder de KRW hangen.

Heemraad de heer Maenhout is blij dat er vanuit de AV breed steun is voor de MJB. De organisatie heeft hard gewerkt.

Uit de bijdragen heeft hij begrepen dat er zorgen zijn over de stijging naar het nieuwe lastenniveau. Kijkend naar de begrotingsprognose van vier jaar geleden en naar de prognose voor 2018 lijkt het mee te vallen. Het college zal zijn best doen het ook de komende jaren mee te laten vallen.

Jarenlang was er geen loonstijging. Die was er wel in 2018 en zal de komende tijd doorgaan. Het waterschap had jarenlang weinig last van inflatie, maar die zal er de komende jaren wel zijn. Dat betekent wel een lastenstijging. Er komt ook nog een autonome lastenstijging van 3% voor ongebouwd vanwege het arrest over de tariefdifferentiatie wegen. Zuiderzeeland groeit dus echt naar een hoger lastenniveau. Er komen ook lasten in verband met de veiligheid, de dijken. Asseltmanagement zal iets gaan opleveren. Het is dus een kwestie om goed op de zaak te blijven letten als waterschap. Het college heeft dat de afgelopen periode gedaan en zal dat ook de komende periode doen.

De verwachting is dat het college begin 2019 duidelijkheid kan geven over wat er wordt gedaan aan assetmanagement. Er is al begonnen met de persleidingen. Hoe het daarmee staat, krijgt de AV te horen.

Heemraad Maenhout heeft vandaag weinig negatieve opmerkingen gehoord over GBLT. De belastinginning gaat goed.

In het verleden heeft hij de AV voorgesteld om, als ze wil spreken over de kwijtschelding, dat te doen bij de opstelling van het nieuwe bestuursprogramma. GBLT doet aan sociaal innen. Iedereen moet natuurlijk zijn aanslag betalen, maar het kan zijn dat sommige mensen al jarenlang onder het niveau zitten en dus kwijtschelding krijgen. Die kwijtschelding moet men elk jaar opnieuw aanvragen. GBLT vindt ook dat met sociaal innen en kwijtschelding op een nette manier omgegaan moet worden, met aandacht voor de belastingbetalers. Wat betreft de extra kosten die de deurwaarder vraagt, gaat het bij GBLT in totaal om € 4 miljoen. Dat is een fors bedrag, het zijn niet echt belastinginkomsten, maar die kosten worden wel wettelijk opgelegd bij iemand die te laat of niet betaalt. GBLT heeft daar aandacht voor. Met mensen waarbij van tevoren duidelijk is dat ze hun belastingaanslag om terechte redenen niet kunnen betalen, wordt anders omgegaan. Het sociale gezicht van GBLT begint dus invulling te krijgen.

Gevraagd is of er één waterloket komt. Heemraad Maenhout antwoordt dat dit gaat gebeuren in het kader van de Omgevingswet. Mensen kunnen dan bij de gemeente terecht met hun vragen. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is een moeizaam proces. De provincie, de gemeenten en het waterschap doen er samen hard hun best voor.

Er zijn opmerkingen gemaakt over het Waterschapshuis en het ziekteverzuim. Heemraad Maenhout reageert dat het college en de organisatie, en hij dacht ook de AV, blij zijn met dit duurzame, energieneutrale gebouw. Er komt een enquête en hij verwacht dat daaruit zal blijken dat het overgrote deel van de medewerkers blij is met dit gebouw. Misschien komen er wat opmerkingen over de akoestiek of de temperatuurregeling. De renovatie is binnen het budget geregeld. Derden die het Waterschapshuis komen bekijken, vinden dat Zuiderzeeland die renovatie perfect gedaan heeft.

Op 18 december komt in de beeldvormende AV het ziekteverzuim aan de orde. Dan de inrichting van het buitenterrein, kosten € 550.000,-. Heemraad Maenhout denkt dat de titel niet helemaal de lading dekt. Wat wordt er gedaan voor dat geld? Het gebouw Larserbos wordt opgeknapt, op de AWZI Lelystad wordt de derde stap qua energieneutraliteit gezet, het buitenterrein van het Waterschapshuis wordt in samenhang met de omgeving verder ingericht. Parkeerterrein P2, het terrein achter de garages, kan nu al gebruikt worden. De voorzitter schorst de vergadering.

De voorzitter heropent de vergadering.

Tweede termijn

De heer Zwaaf is blij te horen dat al stappen zijn gezet rond de derde of vierde trap bij de waterzuiveringen. Dat stelt hem gerust.

Geantwoord is dat de motie die hij heeft ingediend (M1) ondersteuning van beleid is. Dat er al sprake is van een proces, een systeem om bepaalde zaken te monitoren. Toegezegd is dat de resultaten in het eerste kwartaal 2019 worden bekendgemaakt aan de AV. De fractie Algemene Waterschapspartij wist niet dat de organisatie hiermee al bezig is. De heer Zwaaf doet de suggestie de AV een signaal te geven als dat soort zaken spelen, de AV te informeren dat bepaalde bewegingen aan de orde zijn en dat de AV de resultaten kan verwachten. Het trekt de motie in en ziet graag de resultaten nog voor de verkiezingen tegemoet.

De heer De Borst stelt dat SGP jarenlang (24 jaar) iemand heeft gehad die in zijn hele politieke leven ooit één motie in de Eerste Kamer heeft ingediend. Hij zegt dit omdat het doel van een SGP'er niet is om zoveel mogelijk moties of amendement aangenomen te krijgen, de SGP dient die in op het moment dat het werkelijk ergens om gaat. Zo ook het amendement (A3) dat hij ingediend heeft.

In zijn beantwoording richting de heer Adamse, op de vraag of een belofte ook voldoende was, heeft de heer De Borst gezegd dat, als er zes of zeven keer op geattendeerd is een steviger middel ingezet mag worden. Hij beseft dat de punten 1 en 2 ingrijpen op het WBP, wat al vastligt, maar het geeft tegelijkertijd een uitdaging om het in het volgende WBP goed te doen. Dat maakt dat hij het amendement wel in stemming wil brengen.

De heer De Borst wil nog ingaan op flexibel malen. In een doos in zijn werk-/hobbykamer bewaart hij alle papieren stukken die over het waterschap gaan, vanaf 2008 de eerste keer dat hij meedeelde. Hij heeft in MJB's vanaf 2015 gezocht en kwam al vanaf de eerste MJB de woorden flexibel malen tegen. Geantwoord is dat het van contracten e.d. afhangt. De heer De Borst begrijpt dat, maar op dat moment had het college dat ook kunnen bedenken. Hij accepteert het, maar vindt het niet leuk.

In de pauze heeft de organisatie hem geïnformeerd dat het groot onderhoud van de gemalen er al in zit. Het verhaal van de heemraad klopt, de AV heeft ook al gemaal Smeenge behandeld. Hij denkt dat in de beantwoording van de technische vraag een foutief antwoord staat.

Het is de heer Oost opgevallen dat heemraad Maenhout zowel op vragen, ideeën als opmerkingen is ingegaan. Mag hij heemraad Schelwald nog vragen wat zij, in het kader van circulair worden van het waterschap, vindt van het idee van waterstof uit urinenwater.

De heer Van Olst bedankt het college voor de beantwoording van de vragen, maar toch blijven er nog enkele vragen over die hij opnieuw wil voorleggen omdat ze niet helemaal beantwoord zijn.

Als eerste bedankt hij het college voor de toezegging dat er een agenda voor stedelijk water komt. Water, Wonen en Natuur is in blijde verwachting van die agenda.

Het enthousiasme en de inzet van heemraad Schelwald zijn tomeloos. De heer Van Olst is echter op zoek naar wat meer concreet de resultaten zijn. Hij was blij met de opmerking van de heer Vereijken, die vroeg hoe resultaatgericht het waterschap daarmee bezig is. Kan de AV daarover duidelijkheid krijgen? Het is niet zo dat Water, Wonen en Natuur geen vertrouwen heeft in de inspanningen die daarop gepleegd worden, maar daaronder liggen toezeggingen. De fractie is er nieuwsgierig naar te horen of de inspanningen die de sector zich getroost heeft ook het juist effect hebben. Of het waterschap daarin mogelijk een vorm van ondersteuning kan bieden. Op welke manier dan ook. Het is op dit moment een belangrijk item in Nederland, de bodem holt achteruit, daarop moeten inspanningen gepleegd worden. De sector is daarmee bezig, maar volgens de heer Van Olst kunnen aanpalende sectoren en ook het waterschap daarin ondersteunen. Daar is de fractie naar op zoek.

De heemraad is niet ingegaan op de opmerking over het zwemwater. Het waterschap biedt dat zwemwater aan de ingezetenen aan, meer in het bijzonder aan de stedeling die ook aangenaam wil verpozen in het landelijk

gebied. Het gaat de fractie erom te horen of en hoe op dit terrein marketing effectief kan zijn voor onze mooie organisatie.

Die vierde trap blijft Water, Wonen en Natuur boeien. De heer Van Olst heeft niet echt een toezegging gehoord, maar wel veel ambitie. Wat de fractie betreft kan die ambitie vertaald worden in de opmerking: we gaan het gewoon doen, tenzij blijkt dat er aanleidingen zijn om het niet te doen. Hij zou die ambitie graag uitgesproken zien. Volgens hem is de organisatie zeer ambitieus op dit vlak en past die ambitie erbij.

Richting heemraad Maenhout merkt de heer Van Olst op dat de heemraad niet is ingegaan op de vragen ten aanzien van loonkostenstijging en inflatie. Het gaat erom welke ruimte er de komende vier jaar is voor ambitie. Er wordt van alles en nog wat gesuggereerd, maar er zijn ook dingen die nog niet geland zijn. Hoe ernstig zet de AV zich op slot binnen deze begroting? Heeft de AV nog knoppen waaraan ze kan draaien?

De voorzitter hoort de heer Van Olst twee dingen zeggen over het ABW. Water, Wonen en Natuur wil meer weten over de resultaten en wil ook weten hoe het waterschap kan helpen.

De heer Van Olst reageert dat dit zo is als er aanleiding is om te helpen. Als blijkt dat de resultaten onverwacht hoog zijn en de inspanning van het waterschap ter ondersteuning niet nodig is, ligt er een ander besluit voor.

De heer Adamse geeft aan dat voor hem veel duidelijker is geworden door de beantwoording.

Wat rest is het punt om als waterschap verantwoordelijkheid te nemen ten aanzien van de bodemdaling en de effecten en het voorkomen daarvan. In de beantwoording is daar niet veel over gezegd. Is er niet meer te zeggen over hoe het waterschap, samen met provincie en gemeente, verdergaat met maatregelen de komende jaren?

De heer Hogendoorn heeft nog geen antwoord gehoord op de vraag over de groenblauwe diensten. In de MJB is te lezen dat het project met maaisel niet efficiënt is. Dat er wel subsidie wordt gezocht om het nog verder op te pakken. In zijn beleving zijn groenblauwe diensten veel breder dan dat ene project. Gaat het waterschap aan sich nog verder met groenblauwe diensten? Heeft het bijvoorbeeld ook nog kansen voor het stedelijk gebied?

Hij had ook een vraag gesteld over de besparing op het Dijk en waterfonds en het Innovatiefonds. Is het inderdaad een besparing? Er komt één ander fonds voor terug. Of is het gewoon een naamswijziging?

De voorzitter stelt vast dat de heer Zwaaf de motie die hij heeft ingediend intrekt, met de toezegging dat het college de AV in het eerste kwartaal 2019 meeneemt in de resultaten van de professionaliseringsslag in het monitoren van het waterbewustzijn in het gebied. Daarna kan de AV dat zelf bijhouden, het is openbare informatie.

Het college realiseert zich dat het voor de heer De Borst het amendement (A3) dat hij heeft ingediend echt een amendement is dat ertoe doet. Dat is ook zo voor het college.

Heemraad de heer Nieuwenhuis geeft aan dat hij de vraag van de heer Hogendoorn over de fondsen per abuis vergeten is te beantwoorden. Het moet niet gezien worden als een bezuiniging. Het college heeft ervoor gekozen het een andere invulling te geven. Er komt nu € 200.000,- beschikbaar voor het Klimaat- en duurzaamheidsfonds (€ 100.000,- van het Dijk en waterfonds en € 100.000,- van het Innovatiefonds). Bij het Dijk en waterfonds ging het vooral om aanvragen van externen, bij het Innovatiefonds waren het eigen projecten. Voor de invulling van klimaatadaptatie wil het college met een stimuleringsfonds komen voor projecten dicht bij de kerntaken. In eerste instantie voor projecten van het waterschap zelf, maar mogelijk ook voor die van derden. Er is nu onderzoek gaande naar de vorm en de wijze waarop een bijdrage aangevraagd kan worden. Zuiver fiscaaltechnisch bekeken voldoet het Dijk en waterfonds uit oogpunt van rechtmatigheid niet helemaal aan de criteria die normaliter aan zo'n fonds gesteld moeten worden. Op dat vlak wordt ook een slag gemaakt om dat beter te doen bij het nieuwe fonds.

Dan de groenblauwe diensten in stedelijk gebied. Heemraad Nieuwenhuis denkt dat de AV zich nog zal herinneren dat er in Lelystad in de Rivierenwijk een proef is geweest van zelf beheren (in twee maaibeurten de gewenste kwaliteit behalen). Na anderhalf jaar is die proef op verzoek van de initiatiefnemers gestopt. Het beheren van stedelijk water is echt een vak. In het kader van het innovatiebeleid en het grondstoffenbeleid kijkt het waterschap naar wat met

het maaisel in het stedelijk gebied gedaan kan worden. Misschien ligt er als het gaat om maaien en ruimen een kans voor toename van de biodiversiteit in die strook van de eerste meter vanaf de oever en voor de beleefbaarheid van de oevers. Het waterschap geeft daar zelf invulling aan, gezien de ervaringen in Lelystad zal dat niet op korte termijn weggezet worden bij derden. Als zich spontaan initiatieven aandienen, die ook passen in een lopend bestek, gaat het waterschap daar uiteraard het gesprek over aan.

De voorzitter vult aan dat de AV dus nog een voorstel krijgt over de invulling van het nieuwe fonds.

Heemraad mevrouw Schelwald begint met de vraag over waterstof uit urinerwater halen, over ureum als grondstof voor waterstofproductie die dan weer als brandstof kan dienen. Ze vindt het een mooi voorbeeld van out of the box-denken, een mooie metafoor van wat er allemaal kan met grondstoffen uit afvalwater. Ze zal dit neerleggen bij de experts in de organisatie, die experts vragen te kijken wat het waterschap daarmee kan. Er is nog een mogelijkheid om decentraal iets te doen in Almere, waar de urinestroom wordt afgescheiden van het zwarte water.

De heer Van Olst vroeg een concrete toezegging over de resultaten van het ABW. Heemraad Schelwald geeft aan dat alle waterschappen erover nadenken hoe ze de resultaten nog beter in beeld kunnen krijgen. In het eerste jaar lag de nadruk sterk op het creëren van bewustwording, is alleen gerapporteerd hoeveel mensen aanwezig waren op de bijeenkomsten, hoeveel agrariërs meegedaan hebben aan bepaalde projecten. Nu is de fase dat er steeds meer maatregelen worden genomen. Er zijn veel aanvragen voor POP-subsidie voor het treffen van maatregelen op het erf, het beschikbare subsidiebedrag is overgetekend. Landelijk is daarom gezegd dat de drietrapsraket in gang gezet moet worden. Volgend jaar komt er een evaluatie van wat tot nu toe bereikt is en welke maatregelen het meest effectief lijken.

Het waterschap monitort voor de provincie de kwaliteit van het zwemwater, de provincie bekijkt of het zwemwater nog geschikt is om in te kunnen zwemmen. Het waterschap kan er samen met de gemeenten voor zorgen dat de waterkwaliteit goed blijft. Deels gebeurt dit al, zoals bij het Bovenwater in Lelystad. Met de gemeente Noordoostpolder wordt samengewerkt bij het watertakenplan. Gemeenten hechten voor hun eigen bewoners waarde aan een goede waterkwaliteit in de stedelijke omgeving. Daar liggen mogelijkheden om samen te werken aan het verbeteren van die waterkwaliteit. Niet alleen voor zwemwater, maar ook voor ander water in de steden. Soms is het echter aan de gemeente om maatregelen te treffen, bijvoorbeeld het opruimen van afval op de oevers.

Wat betreft de vierde trap is een toezegging gevraagd, een houding van ja, mits in plaats van een nee, tenzij. Heemraad Schelwald durft dat wel toe te zeggen. Alle waterschapbestuurders in Nederland hebben in de CWE afgesproken dat ze in principe met die vierde trap aan de slag willen, tenzij het niet nodig blijkt. Ze willen dat alleen doen op zuiveringen waar blijkt dat het verwijderingsrendement dusdanig laag is en de ecologische risico's dusdanig hoog zijn dat het ook noodzakelijk is om ermee aan de slag te gaan. De waterschappen gaan er dus niet op iedere zuivering rücksichtsloos mee aan de slag, eerst wordt gekeken welke hotspots echt gestart moeten worden. In de loop van 2019 hoopt het college met een voorstel te komen voor hoe Zuiderzeeland daar in dit gebied mee om kan gaan.

De voorzitter schorst de vergadering kort voor overleg binnen het college.

De voorzitter heropent de vergadering.

Heemraad mevrouw Schelwald maakt excuses omdat zij in haar enthousiasme een toezegging deed die iets te ver reikt. Binnen het college is er nog niet uitgebreid over gesproken. In het proces dat Zuiderzeeland nu doormaakt, is als volgorde gekozen: eerst de hotspotanalyse, dan de meetcampagne, de risico's in kaart brengen en daarna een beslissing nemen over al dan niet een vierde trap.

Heemraad de heer Leijten vond de opmerking van de heer Van Olst over het bodembeheer wel leuk. Daarmee heeft hij zijn standpunt met betrekking tot het vervolg op het ABW mogelijk al wat uitgesproken.

Medio 2019 komt het college met een voorstel. Er komt een evaluatie. Water, Wonen en Natuur kan er gerust op zijn dat Zuiderzeeland deze keer niet zelf het eigen vlees keurt, dat een extern bureau daarbij wordt betrokken.

Flexibel malen is een weerbarstige materie. Dat kost echt nog tijd. Als het eerder kan, bijvoorbeeld in 2020, zal die kans ongetwijfeld benut worden. Er zitten zeker voordelen aan.

De heer Van Staveren interrumpeert met de vraag of het geen prioriteit heeft. Heemraad de heer Leijten antwoordt dat het zeker prioriteit heeft. In het kader van energieverbruik staat energie in het rijtje van besparingen, de ambitie is 17,5% te halen tot 2030. Dit kan daaraan een forse bijdrage leveren. De pilot bij gemaal Buma moet eerst afgerond zijn. Als dat gunstig uitpakt, kan worden gekeken of er contracten opgebroken kunnen worden. Dat vaagt enige tijd. De heer De Borst brengt in dat het gaat om besparing in geld en niet zozeer om besparing in energie.

Heemraad de heer Leijten reageert dat het in de staatjes hoofdzakelijk gaat om energie, maar dat heemraad Maenhout besparing in geld ook altijd interessant vindt. Het college houdt daar zeker ook rekening mee.

Gevraagd is hoe het waterschap voor de langere termijn of in de toekomst omgaat met de bodemdalingsproblematiek. Heemraad Leijten geeft aan dat de AV op 3 juli 2018 een voorstel heeft aangenomen met betrekking tot een kortetermijnmaatregel, een soort optimalisering in het gebied ten zuidwesten van Emmeloord. Bij de start van deze bestuursperiode is gezegd dat het waterschap iets moet met de wateropgave die er in de Noordoostpolder op dit moment al ligt. In een overleg met de provincie is gezegd dat het waterschap, kosteneffectief en in het kader van duurzaamheid, geen oplossingen ziet met technische maatregelen. De provincie heeft die lijn overgenomen. Het waterschap heeft de provincie gevraagd nog eens te kijken naar de inundatienormen. Dat ligt op het bordje van de provincie.

Wat betreft het gebied zuidwest Emmeloord is vorige week, in het bestuurlijk overleg tussen gemeente, provincie en waterschap, vastgesteld dat het waterschap door die optimalisatiemaatregel op dit moment aan zijn inzet heeft voldaan. En dat de uitvoering van de transitie, het handelingskader in dat verband, bij de algemene democratie ligt. Afgesproken is dat in het eerste halfjaar 2019 het waterschap niet meer de trekker is van dit bestuurlijk overleg maar de provincie en dat medio 2019 wordt gekeken of de problematiek van bodemdaling en de relatie met grondgebruik ondergebracht kan worden in een wat bredere setting. Waarbij de Commissies Toekomstig Grondgebruik Landbouw en Vitaal Platteland samengebracht worden. Als dat gebeurt, is dat voor het gebied zuidwest Emmeloord het maximale wat de overheden er op dit moment aan kunnen doen.

In Zuidelijk Flevoland zal de bodemdaling op langere termijn gaan spelen. Daar loopt de meerjarige pilot Spaarwater. In dat gebied is het grondgebruik van een andere orde dan rond Emmeloord en Schokland. Het grondgebruik dat nu plaatsvindt in Zuidelijk Flevoland staat niet direct op de tocht.

Heemraad Leijten stelt voor eerst te kijken of en hoe in zuidwest Emmeloord de transitie op gang komt en daarna te kijken of er in Zuidelijk Flevoland echte knelpunten gaan ontstaan.

De heer Van Staveren hoort de heemraad zeggen dat het waterschap aan zijn verplichtingen heeft voldaan. Hij heeft gelezen dat er nog hydrologisch onderzoek plaatsvindt rondom Schokland. Hoe kan het college dan zeggen dat het waterschap klaar is op dit terrein? Hij vindt dat een voorbarige conclusie.

Heemraad de heer Leijten antwoordt dat het bij Schokland gaat om de vernatting. Dat gebied ligt in de buurt van het bodemdalingsgebied, maar het is zeker niet hetzelfde gebied. Dat onderzoek staat nu op de rails, er worden offertes uitgebracht. Dat onderzoek gaat het waterschap samen met de provincie doen. Dat staat los van de activiteiten die het waterschap te doen heeft in het kader van de wateropgave in het gebied zuidwest Emmeloord.

De heer Van Staveren vraagt of het niet netter was geweest om de resultaten van dat hydrologisch onderzoek af te wachten alvorens een conclusie te trekken. Het lijkt nu alsof het waterschap al de conclusie heeft getrokken dat het bodemdalingsgebied geen relatie heeft met de vernattingsslag rondom Schokland. Hij vindt het bijzonder dat zo te horen.

Heemraad de heer Leijten antwoordt dat wat betreft de peilopzet van Schokland hydrologisch onderzoek is gedaan naar mogelijke effecten daarvan op het agrarisch gebied. De hydrologen hebben toen vastgesteld dat de effecten daarvan aanvaardbaar waren in het kader van de landbouwfunctie die daar belendend ligt. Zolang het tegendeel niet bewezen is, is dat wat het college betreft de opvatting die het waterschap daarover heeft.

De heer Van Staveren reageert met: wordt vervolgd.

Heemraad de heer Leijten vervolgt met de groenblauwe diensten. Bij zijn aantreden als heemraad heeft hij dat als een van de speerpunten naar voren gebracht. Toen ging het om maaisel, compostering en bodemverbeteraar. Het waterschap heeft daar onderzoek naar gedaan. Geconstateerd is dat, als alles bij elkaar wordt gebracht er inderdaad een volume kan ontstaan, waarbij er mogelijk een positieve businesscase te maken kan zijn.

Er is al wel geconstateerd dat de aangelanden er niet warm voor lopen om zelf te gaan maaien, dat maaisel te vergaren en ergens te composteren. Ook de mestwetgeving vormt een barrière, die staat niet toe dat je zoveel fosfaten en stikstof op je land strooit. Zuiderzeeland is later aangehaakt op initiatieven van een aantal stakeholders in het gebied (o.a. FAC, Aeres Hoge School) die POP-aanvragen ingediend hebben waarbij maaisel ook een rol speelt. Het initiatief dat er nu ligt gaat over biodiversiteit in sloten. In 2021 kunnen daarover pas conclusies getrokken worden. Het college is erg benieuwd wat daaruit komt en het kan zijn dat het waterschap dan kan aanhaken met zijn opvatting in het kader van groenblauwe diensten.

Ook aan andere diensten van waterberging kan worden gedacht, zoals verdroging en wateropslag, waarmee men elders in Nederland werkt. Maar die hebben hier nog nooit gespeeld.

Heemraad de heer Maenhout gaat in op de loonkosten en de ruimte die er nog is voor nieuwe ambities. Hij heeft in eerste termijn bevestigd dat er in de komende periode € 7 miljoen extra nodig is om de loonkosten en de inflatie op te vangen. In de afgelopen periode van vier jaar was dat minder nodig omdat de lonen toen nauwelijks gestegen zijn. Naar aanleiding van de cao-onderhandelingen zijn de lonen nu wel omhooggegaan. Die € 7 miljoen is een reëel bedrag. Dat betekent dat ambities voor andere zaken in dit waterschap daar wel wat onder lijden. Om daarvoor toch wat ruimte te creëren, moet Zuiderzeeland het hebben van efficiënter werken en van de economische ontwikkeling in dit gebied.

De heer Van Olst maakt uit dat antwoord op dat het feitelijk beperkt kroppen is.

De voorzitter bevestigt dat dit zo is als de AV de tarieven niet wil verhogen.

Heemraad de heer Maenhout geeft aan dat zijn indruk is dat deze AV de tarieven niet wil verhogen, tenzij er echt prioritaire zaken aan de orde zijn.

De voorzitter vat de toezeggingen van het college bij de MJB samen:

1. in het 1e kwartaal 2019 krijgt de AV inzicht in de effecten van de inspanningen rond de monitoring van waterbewustzijn in het gebied, zodat de AV die kan volgen;
2. nogmaals is de toezegging gedaan dat een discussie over ziekteverzuim, al dan niet gekoppeld aan werkplezier in het Waterschapshuis, onderwerp van gesprek zal zijn op 18 december;
3. er komt een voorstel voor de invulling van het nieuwe Klimaat- en duurzaamheidsfonds;
4. naar aanleiding van de suggestie van de heer Oost zal het college onderzoeken of waterstof uit ureum kan worden gewonnen;

Verder is gezegd dat het college, wat betreft de vierde trap, het proces zeer zorgvuldig zal uitvoeren.

De voorzitter constateert dat de motie (M1) is ingetrokken.

Ze brengt het amendement (A3) in stemming.

Mevrouw Marcusse merkt op dat in de beantwoording aangegeven is dat de punten 1 en 2 in het amendement, in verband met vastgespijkerd zijn in het WBP, niet oplosbaar zijn. Wat betekent dit voor het amendement?

De voorzitter reageert dat ze heeft gezegd dat de missie en visie vastgespijkerd zijn in het WBP, maar dat ze de voorstellen in het amendement ziet als tekstuele verbeteringen die niet de inhoud veranderen, maar wel de bedoeling correct weergeven. Onder de noemer van tekstuele verbeteringen zit het nog binnen het vastgestelde WBP. Als echt de missie wordt veranderd, kan dat niet.

De voorzitter legt het amendement voor ter stemming. Ze constateert dat 22 stemmen voor zijn uitgebracht. Daarmee is het amendement unaniem aangenomen.

De voorzitter stelt vast dat de Algemene Vergadering unaniem instemt met de vaststelling van:

1. de Meerjarenbegroting 2019-2022;

2. de Begroting 2019 (de eerste jaarschijf van de MJB 2019-2022);
3. de Verordening watersysteemheffing 2019;
4. de Verordening zuiveringsheffing 2019;
5. de Verordening verontreinigingsheffing 2019.

De heer Van Olst merkt met het oog op deze begroting op dat hij op NOS het bericht leest dat het VN-rapport aangeeft dat klimaatinspanningen wereldwijd verdrievoudigd moeten worden.

6 BESLUITVORMEND, HAMERSTUKKEN

6.A UITSTEL UITVOERING STORTBESTEK

De voorzitter stelt vast dat de Algemene Vergadering het collegebesluit om de uitvoering van het stortwerk door te schuiven naar 2019 bekrachtigt en een begrotingswijziging voor het jaar 2019 vaststelt van € 210.345 voor de uitvoering van het stortwerk.

7 VERSLAGLEGGING VORIGE VERGADERING

7.A VASTSTELLEN VERSLAG BESLUITVORMENDE ALGEMENE VERGADERING 30 OKTOBER 2018

De voorzitter geeft aan dat enkele tekstuele wijzigingen zijn ingebracht. Het verslag wordt met inachtneming van de voorgestelde wijzigingen vastgesteld.

7.B BESLUITENLIJST AV D.D. 30 OKTOBER 2018

Geen opmerkingen.

7.C ACTIEPUNTENLIJST

Geen opmerkingen.

8 STUKKEN TER KENNISNAME

8.A TOTAALOVERZICHT BEGROTINGSWIJZIGINGEN

De Algemene Vergadering heeft kennisgenomen van het overzicht.

8.B OPENBARE BESLUITENLIJSTEN VAN HET COLLEGE VAN DIJKGRAAF EN HEEMRADEN VAN 16 OKTOBER EN 6 NOVEMBER 2018

Mevrouw Rijs heeft een opmerking over de besluitenlijst van 6 november, punt 6 Antwoordbrief LTO vernattingsonderzoek en opbrengstderving hydrologische zone Schokland.

Het antwoord is duidelijk, maar de titel van het onderwerp is wat ongelukkig gekozen. De hydrologische zone is geen landbouwgebied maar natuur. Alle terreinen rond Schokland lopen qua naamgeving wat door elkaar. Ze verzoekt daar scherp op te letten, helder te zijn als het om de naam gaat. AV-leden raken er anders van in de war en als de AV dat al doet, heeft de buitenwacht er zeker last van. Het gebied is gebaat bij maximale helderheid.

De voorzitter merkt op dat LTO zelf deze titel aan de brief heeft gegeven.

Mevrouw Rijs reageert dat in de brief van LTO de titel is: vernatting en opbrengstderving Noordoostpolder.

Heemraad de heer Leijten erkent dat de kop bij 6 onjuist is. Hij heeft die fout over het hoofd gezien.

9 INGEKOMEN STUKKEN

9.A UNIE VAN WATERSCHAPPEN: PUBLICATIE WATERSCHAPSPEIL EN WATERSCHAPSSPIEGEL 2018

9.B E. LOBEE: PETITIE EN OPROEP TOT ACTIE OM VISLOOD TE BEPERKEN

9C LTO NEDERLAND, AANVULLENDE INFORMATIE AANPASSING UNIE-VOORSTEL BELASTINGSTELSEL

De Algemene Vergadering heeft kennisgenomen van de brieven.

10 SAMENVATTEN TOEZEGGINGEN

De voorzitter vat nog de toezegging samen bij agendapunt 5.a Unievoorstel aanpassing belastingstelsel:

- heemraad Maenhout zal de breedte van de gevoelens in deze AV kenbaar maken in de CBCF en daarna zal de dijkgraaf hetzelfde doen in de Ledenvergadering.

11 RONDVRAAG

De heer Riepma heeft een opmerking over het klimaat in deze AV-zaal, af en toe voelt hij een golf kou over het hoofd komen.

Het is extreem droog geweest, maar het is nog droog. Hij is benieuwd hoe het zit met de grondwaterstanden in Flevoland. Hoever is het grondwater gedaald? Is dat zorgwekkend?

De voorzitter zegt toe dat de AV daarover informatie krijgt.

De heer Caris merkt op dat de verkiezingen met rasse schreden dichterbij komen. Als hij zich goed herinnert, zou de AV in het najaar informatie krijgen over wat Zuiderzeeland aan activiteiten of promotie van de verkiezingen gaat doen. Dat zou dan bij de beeldvormende vergadering op 18 december moeten zijn, want in januari 2019 is er geen AV-vergadering.

De voorzitter antwoordt dat het college hiervoor een andere vorm heeft gekozen, namelijk een reeks nieuwsbrieven. De eerste nieuwsbrief kan de AV binnenkort verwachten.

De heer Zwaaf heeft op de mail al een uitnodiging ontvangen voor het bijwonen van een bijeenkomst over de procedure rond de verkiezingen in het provinciehuis.

12. SLUITING

De voorzitter bedankt iedereen voor zijn aanwezigheid en bijdrage. Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering.